

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
усіх форм навчання

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Протокол № 15 від 25.06.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач В. В. Липов

P 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 87 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), літературу, джерела інформації, критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів економічних напрямів підготовки.

Вступ

Інтеграційні процеси в сучасному світі набувають особливого значення. Інтенсифікація міжнародних економічних відносин стимулює зростання активності спільних зусиль різних держав із пошуку шляхів спрощення умов переміщення чинників виробництва, забезпечення більш інтенсивного міжнародного співробітництва. Формування інтеграційних об'єднань стає причиною появи нових проблем, виток яких знаходяться у самому факті поглиблення економічної взаємозалежності країн-учасниць. Одночасно активізується участь в інтеграційних процесах окремих суб'єктів господарювання та їх об'єднань. Вони постійно вдосконалюють старі та створюють нові форми міжнародної інтеграційної взаємодії. Україна долучилася до процесу міжнародної економічної інтеграції і вивчення студентами її змісту, інструментів, механізмів, проблем, які нею породжуються, що буде сприяти підвищенню якості професійної підготовки фахівців.

У рамках навчальної дисципліни увага акцентується на теоретичних засадах та передумовах дієвої інтеграції (перший змістовий модуль) та практичному досвіді регіональних інтеграційних процесів та вдосконаленні форм міжнародної економічної інтеграційної взаємодії суб'єктів господарювання (другий змістовий модуль).

Об'єктом вивчення є явища міжнародної економічної взаємодії, пов'язані із цілеспрямованою діяльністю країн світу зі створення міжнаціональних економічних об'єднань, що забезпечують існування єдиного економічного простору.

Предмет: процеси мікро-, мезо- та макроекономічних взаємовідносин суб'єктів господарювання на міжнародному рівні.

Теоретична база: навчальна дисципліна ґрунтується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення таких економічних дисциплін, як: "Політична економія", "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Міжнародна економіка" і є вихідною для навчальних дисциплін "Зовнішньоекономічна діяльність", "Міжнародний маркетинг", "Міжнародний менеджмент" та інших дисциплін варіативної частини навчального плану вищих навчальних закладів.

1. Опис навчальної дисципліни

Структуру навчальної дисципліни наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3:	Галузь знань 0306 "Менеджмент і адміністрування"	За вибором	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки	Рік підготовки
		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 108	Напрямок підготовки 6.030601 "Менеджмент", спеціалізація "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"	Лекції	
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни: 17		22 год	12 год
		Практичні (семінарські)	
		22 год	12 год
		Самостійна робота	
		64 год	84 год
	У тому числі консультації 8 год		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	Вид контролю	
		Залік	Залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання 69 %;

для заочної форми навчання 29 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета і завдання навчальної дисципліни: формування базисної системи знань із міжнародної економічної інтеграції (МЕІ), основних теоретичних концепцій, напрямів, форм, методів, економічних угруповань світу, перспектив економічної інтеграції України.

Навчальне завдання: вивчення сутності, тенденцій, форм, методів, суб'єктів і напрямів МЕІ, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення й механізмів регулювання; набуття вмінь оцінювати й аналізувати процеси МЕІ у контексті національних інтересів України.

Процес формування теоретичних знань, вмінь та практичних навичок студентів із дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" здійснюється за допомогою лекційних занять, виконання практичних завдань, обговорення проблемних та найбільш складних питань і положень на семінарських заняттях. Самостійна робота студентів покликана сприяти поглибленню вивчення програмного матеріалу та закріпленню знань студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

основні поняття теорії міжнародної економічної інтеграції;

зміст й сутність процесів інтеграції;

чинники формування та особливості впливу на інтеграційні процеси окремих елементів міжнародного економічного середовища;

спільне та відмінне між регіональними, інституціональними та процесуальними складовими МЕІ;

особливості соціально-економічних моделей (СЕМ) країн світу та їх вплив на розвиток міжнародної економічної інтеграції;

об'єктивні закони та принципи розвитку МЕІ;

теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції;

форми МЕІ;

інструментарій регулювання МЕІ та умови його застосування;

місце та перспективи інтеграції України у світове господарство;

вміти:

аналізувати та оцінювати:

природно-економічний потенціал (ПРП) МЕІ;

економічне; політично-правове; соціально-культурне середовище та інфраструктуру країн, що інтегруються;

вплив територіального чинника на протікання МЕІ;

особливості інституціональної структури суб'єктів; що включаються в процеси інтеграції;

можливості, обмеження, потенціал та загрози, що породжуються інтеграцією мікроекономічних суб'єктів у глобальні ланцюги доданої вартості (ГЛДВ);

визначати стан та тенденції розвитку інтеграційних процесів;

прогнозувати наслідки застосування окремих форм міжнародних економічних взаємовідносин та визначати їх ефективність;

критично оцінювати пропозиції щодо організації макро- та мікро-економічної взаємодії суб'єктів міжнародної економіки, застосування засобів державного регулювання міжнародних економічних відносин (МЕВ).

У табл. 2.1 наведено загальні кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти студенти після вивчення навчальної дисципліни.

Кваліфікація – офіційний результат процесу оцінювання й визнання, який отримано як результат навчання за заданими стандартами. Характеризує здатність особи виконувати завдання і обов'язки певного виду діяльності, визначається рівнем і спеціалізацією освіти. Сучасне розуміння кваліфікації не обмежується її професійними ознаками. Кваліфікації описуються в термінах результатів навчання, останні, у свою чергу, виражаються через компетентності (реалізаційні здатності особи). У Лісабонській конвенції з визнання кваліфікацій вищої освіти в європейському регіоні (1997 р.), документах Європейського простору вищої освіти під кваліфікацією також розуміють будь-який ступінь, звання, диплом або інше свідоцтво, що видане компетентним органом і засвідчує успішне закінчення відповідної програми з вищої освіти

Компетентність – динамічна комбінація знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, що описують результати навчання за освітньою/навчальною програмою. Компетентності покладені у основу кваліфікації випускника

Таблиця 2.1

Загальні кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти студенти після вивчення навчальної дисципліни

Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
основних понять теорії МЕІ; чинників формування та особливостей впливу на інтеграційні процеси окремих елементів міжнародного економічного середовища, СЕМ країн світу та їх впливу на розвиток МЕІ	<i>аналізувати та оцінювати</i> економічне, політико-правове, соціально-культурне середовище та інфраструктуру країн, що інтегруються; <i>визначати стан та тенденції розвитку</i> процесів МЕІ	зрозуміле і недвозначне <i>сприйняття</i> інформації про МЕІ; <i>донесення</i> висновків щодо різноманітних аспектів <i>інтеграційної взаємодії</i> до колег, партнерів, фахівців і не фахівців, зокрема до осіб, що навчаються	здатність <i>приймати самостійні вивірені рішення</i> у сфері МЕІ на основі сформованих у процесі вивчення дисципліни компетентностей; <i>незалежно самостійно</i> їх виконувати

1	2	3	4
об'єктивних законів та принципів розвитку МЕІ; теоретичних концепцій МЕІ; форм МЕІ; інструментарію регулювання процесів МЕІ та умов його застосування; змісту й сутності процесів інтеграції; місця та перспектив інтеграції України у світове господарство (СГ)	<i>прогнозувати</i> наслідки застосування окремих форм МЕВ та визначати їх ефективність; <i>критично оцінювати пропозиції</i> щодо організації макро- та мікроекономічної взаємодії суб'єктів МЕВ та застосування засобів державного регулювання МЕВ	<i>урахування специфіки</i> управлінської, інформаційної та емоційної <i>функцій комунікації</i> ; міжособистісної, публічної і масової, паралінгвістичної, мовної, мовно-знакової її <i>форм</i> ; <i>етапів</i> кодування, відправки, розкодування, прийому, оцінювання, здійснення зворотного зв'язку	з одночасною <i>готовністю нести відповідальність</i> у межах посадових компетенцій

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії та практики, що сприяє підготовці компетентного спеціаліста. Перелік професійних компетентностей в розрізі тематики навчальної дисципліни наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Предметні компетентності, якими повинні володіти студенти у результаті вивчення навчальної дисципліни за темами дисципліни

№ п/п	Назва теми	Назва компетентності
1	2	3
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади МЕІ		
1	Поняття, сутність, ПРП та об'єктивні засади МЕІ	Здатність до визначення сутності МЕІ, її місця в системі СГ та аналізу впливу чинників середовища господарювання на напрямки, форми, інтенсивність процесів МЕІ
2	Історія та сучасні напрями МЕІ	Здатність до визначення історичних передумов, особливостей та напрямків інтеграційних процесів
3	Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	Здатність виявляти потенційні перспективи, форми та напрямки діяльності мікроекономічних суб'єктів країн, що інтегруються, виходячи зі стадії інтеграційного процесу
4	Теоретичні засади МЕІ	Здатність до використання в ході практичної діяльності висновків концепцій МЕІ
5	Ефекти МЕІ	Здатність виявляти найбільш ефективні на певній стадії процесу МЕІ механізми інтеграції, аналізувати реальні та потенційні ефекти впливу інтеграції на розвиток економік окремих країн та всього регіонального інтеграційного об'єднання (РІО) в цілому

1	2	3
6	Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ	Здатність визначення відмінностей між ефектами, що породжуються процесами інтеграції на різних її рівнях та використання цих знань до визначення відмінностей потенціалу економічної взаємодії з країнами, що приймають участь в інтеграції на різних її рівнях
Змістовий модуль 2 Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ		
7	Соціокультурна складова МЕІ	Здатність до аналізу впливу особливостей національних культур, зокрема ціннісних орієнтацій, інституціональної складової, на інтеграційні процеси
8	Інституціональний вимір МЕІ	Здатність аналізувати різні організаційні форми МЕІ, виявляти їх переваги і недоліки, відбирати і використовувати в практичній роботі найбільш ефективні
9	Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)	Здатність до визначення передумов, змісту та закономірностей розвитку інтеграційних процесів на європейському та північноамериканському континентах, використання цих знань у практичній діяльності
10	МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	Здатність до використання знань про особливості інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні для визначення специфіки та перспектив взаємодії з країнами, що до нього входять
11	Специфіка інтеграційних процесів в країнах, що розвиваються та постперехідних економіках (ЛА, ісламські країни, Африка, СНД)	Розуміння особливостей процесів МЕІ в країнах, що розвиваються та постперехідних економіках, зокрема, країнах Латинської Америки, Африки, Близького Сходу, СНД. Здатність визначення специфіки та перспектив взаємодії з цими країнами, використання у практичній діяльності знань про специфіку, передумови, потенційні переваги та недоліки посилення інтеграційних зв'язків України в межах ІО, до яких вона входить

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Професійні компетентності, які отримують студенти
у результаті вивчення навчальної дисципліни**

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
МЕІ* 1	Обирати та використовувати оптимальні методи та інструменти з теоретико-методологічного апарату економічної науки для дослідження процесів міжнародної економічної інтеграції	Розуміння суті та розмежування основних якісних характеристик міжнародної інтеграційної взаємодії та їх прояву в господарчому житті на різних стадіях історичного розвитку процесів МЕІ Визначення та вибір методів дослідження різних аспектів МЕІ

1	2	3
		Визначення специфіки та сфер інтересів окремих напрямів та теоретичних концепцій МЕІ, підходів до дослідження проблем МЕІ в політичній та економічній сферах, можливостей їх практичного застосування Врахування впливу на процеси МЕІ соціокультурних та інституціональних чинників та особливостей інституціонального просторового та процесуального зрізів МЕІ
МЕІ 2	Визначати витoki та сутність процесів, що відбуваються в ході міжнародної економічної інтеграції на підставі розуміння об'єктивного характеру та багатоваріантності потенційних напрямів її розвитку	Визначення об'єктивних підстав МЕІ, впливу на інтенсивність та глибину її розгортання природно-ресурсного потенціалу окремих країн, регіонів, що інтегруються, світової економіки в цілому Розуміння та використання в процесі повсякденної діяльності специфіки впливу соціальних орієнтацій національних культур господарювання на характер господарювання в окремих країнах-учасницях інтеграційної взаємодії та характер кроскультурної взаємодії учасників Виявлення механізмів та інструментів формування міжнародної інтеграційної взаємодії на основі розуміння їх інституціональної складової Визначення сутності, рушійних сил формування глобальних ланцюгів доданої вартості (ГЛДВ), потенціальних переваг та загроз, що породжуються участю в їх функціонуванні як елементи процесуального зрізу МЕІ Розуміння специфіки потенційних переваг та загроз інтеграції, пов'язаних із включенням в інтеграційні процеси з країнами, що належать до ядра, протопериферії та периферії світсистеми
МЕІ 3	Прийняття рішень стосовно вибору конкурентної стратегії розвитку суб'єкта господарювання на основі розуміння сутності, рушійних сил, вигод і потенційних загроз, що виникають в процесі інтеграції національної економіки в міжнародне економічне середовище	Виявлення можливостей та обмежень різних напрямів, форм, варіантів включення конкретних суб'єктів господарювання в МЕІ Використання механізмів та інструментів МЕІ для обґрунтування вибору напрямів та здійснення вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності Виявлення можливостей, обмежень, викликів і прогнозування застосування різних форм та інструментів МЕІ в умовах діяльності конкретного підприємства

1	2	3
		Визначення можливостей та обмежень включення підприємства в ГЛДВ
		Визначення ролі і місця підприємства в ГЛДВ із врахуванням можливостей, що породжуються відмінними умовами господарювання та інтеграційної взаємодії з партнерами, що належать до країн, які посідають різні місця у світсистемі та мають відмінні потенціали розвитку
		Диференціація засад інтеграційної взаємодії з партнерами з різних регіонів світу

* *Примітка.* Міжнародна економічна інтеграція.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади МЕІ

Тема 1. Поняття, сутність, природно-ресурсний потенціал (ПРП) та об'єктивні засади міжнародної економічної інтеграції

1.1. Вхідження України в міжнародне економічне середовище та актуалізація дослідження проблем МЕІ.

Історія та сучасний стан інтеграції України у світове господарство.

1.2. Предмет і завдання дисципліни. МЕІ у структурі міжнародних економічних відносин.

Передумови МЕІ. Об'єктивні засади та сутність міжнародної економічної інтеграції. Предмет і метод дисципліни. Еволюція теоретичних концепцій МЕІ. Інтеграція та інші форми МЕВ. Особливості МЕІ як форми МЕІ. Специфіка сучасного етапу МЕІ.

1.3. Просторовий (регіональний), інституціональний (організаційний) та процесуальний (виробничо-технологічний) зрізи МЕІ.

Критерії класифікації інтеграційних процесів. Суб'єкти, напрями та форми інтеграційних процесів. специфіка впливу на процеси МЕІ просторової, інституціональної та процесуальної складових.

1.4. Особливості впливу чинників ПРП на процес МЕІ.

Вплив географічних, природно-кліматичних і ресурсних чинників на економічну інтеграцію. Концепції А. Тойнбі, Дж. Сакса та Дж. Колінза та передумови МЕІ. Ресурсне прокляття та МЕІ. Соціальні властивості середовища господарювання як чинник інтеграції.

1.5. Основні інтеграційні центри та показники інтеграції.

Європа, Північна Америка та Азіатсько-тихоокеанський регіон як основні інтеграційні центри сучасності. Абсолютні та відносні показники МЕІ. Критерії якісного аналізу МЕІ.

Література: основна: [1; 3 – 13; 16], додаткова: [20; 21; 29; 33; 37; 38].

Тема 2. Історія та сучасні напрями МЕІ

2.1. Історична обмеженість поняття МЕІ.

Економіка та господарювання. Форми господарювання. Історичні витоки формування інтеграційних процесів.

2.2. Епоха формування національних держав та історичні типи інтеграції.

Основні історичні форми інтеграції. Імперія, торговельні союзи міст, економічна інтеграція купецьких міст і феодальних структур, інтеграція під контролем феодальної держави, інтеграції як союз великої кількості малих феодальних володінь, федералізація.

2.3. Промислова революція, еволюція галузевої структури економіки та МЕІ.

Теорія зростання У. Ростоу. Промислова революція, індустріалізація та еволюція галузевої структури економіки на МЕІ.

2.4. МЕІ у другій половині ХХ сторіччя та її наслідки.

Передумови, цілі, стимули МЕІ. Особливості поглядів на сутність інтеграції в США та в Європі. Три хвилі післявоєнної інтеграції. МЕІ в інших регіонах світу. Економічні наслідки МЕІ.

2.5. Глобалізація та інтеграція: спільне та особливе.

Інтеграція та глобалізація. Вплив на МЕІ глобалізації міжнародних економічних відносин.

Література: основна: [3; 4; 9 – 11; 14], додаткова: [21; 22; 27; 29; 31; 47; 56; 65; 86].

Тема 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції

3.1. Передумови диференціації рівнів регіональної інтеграції.

Правові режими ЗЕД та МЕІ. Позитивна і негативна інтеграція за Я. Тінбергеном. Співробітництво та інтеграція. Б. Беласи про рівні МЕІ.

3.2. Рівні регіональної інтеграції.

3.2.1. Преференційний союз (ПС) і вільний економічний простір.

Спрощення руху товарів. Зняття обмежень на рух товарів, послуг. ПС та зони вільної торгівлі (ЗВТ) у сучасному світі.

3.2.2. Митний союз (МС).

Спільна зовнішньоторговельна політика. МС у світовій економіці.

3.2.3. Спільний ринок (СР).

Взаємопроникнення та переплетіння національних виробничих процесів. Погодження економічної політики країн-учасниць. Розвиток міжнародної спеціалізації та кооперації. СР на економічній карті світу.

3.2.4. Економічний і валютний союз (ЕВС).

Структурні зміни в економіках країн-учасниць. Поширення інтеграційних процесів у інші сфери суспільного життя. Зближення національних законодавств. ЕВС у сучасному світі.

3.3. Еволюція уявлень про регіональну інтеграцію. Гнучка інтеграція.

Передумови еволюції уявлень про зміст МЕІ. Різноманітна інтеграція, інтеграція зі змінною геометрією, інтеграція за принципом меню. Альтернативні до європейської моделі інтеграції.

Література: основна: [1; 3 – 13; 16], додаткова: [26; 33; 49; 58; 70; 71; 87; 88; 91].

Тема 4. Теоретичні концепції міжнародної регіональної інтеграції

4.1. Загальнотеоретичні засади МЕІ.

Політичні та економічні аспекти міжнародної інтеграції. Методологічний плюралізм та різноманіття теоретичних підходів.

4.2. Політичні теорії інтеграції.

Класичний федералізм та неофедералізм. Комунікаційна школа інтеграції. Соціальний конструктивізм, мережний підхід, співуправління, інтерговерменталізм, взаємодоповнюваність.

4.3. Економічні теорії інтеграції.

Ринкова та структурна школи інтеграції, функціоналізм, неокейнсіанський напрям теорій міжнародної інтеграції (дирижизм), інституціоналізм, теорії ефектів та ефективності інтеграційних процесів.

Література: основна: [1; 3; 5 – 13; 15; 16], додаткова [25; 26; 28; 31; 33; 42; 48; 56].

Тема 5. Ефекти МЕІ

5.1. Статичні та динамічні ефекти МЕІ.

Гравітаційні економічні моделі та інтеграція. Ефекти кордону. Рівні економіки та ефекти інтеграції. Ефекти утворення РІО за Я. Вінером та Дж. Мідом. Статичні та динамічні ефекти митних союзів. "Створення" й "відхилення" торгівлі в митному союзі та зоні вільної торгівлі.

5.2. Графічний аналіз ефектів митних союзів Дж. Вайнера.

Графічний аналіз ефектів МЕІ Дж. Вайнера. Особливості впливу інтеграції на малі країни. Ефекти доходу, переділу, споживання, захисту.

5.3. Динамічні (множинні) ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних угруповань.

Динамічні (множинні) позитивні та негативні ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних угруповань. Інтегрований показник ефективності МЕІ Б. Беласи.

Література: основна: [1; 5 – 8; 12; 15; 16], додаткова: [43].

Тема 6. Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ

6.1. Еволюція теоретичних концепцій МЕІ та вдосконалення аналізу її результатів.

Обмеженість концепції ефектів митних союзів Я. Вайнера. Неокласичні концепції аналізу ефектів утворення РІО. Нові теорії зовнішньої торгівлі. РІО та конкуренція.

6.2. Ефекти інтеграції товарних ринків (розподіл митних доходів).

Передумови та наслідки встановлення спільних митних тарифів. Спільний ринок і формування інвестиційних та міграційних потоків.

6.3. Спільний ринок (СР) в сучасних теоріях МЕІ.

Рух чинників виробництва у СР. Передумови та обмеження проведення спільної податкової політики в межах СР.

6.4. Утворення економічного та валютного союзу. Макроекономічний монетарний аналіз.

Складові монетарної інтеграції. Макроекономічний монетарний аналіз наслідків створення економічного і валютного союзу. ГАТТ/СОТ та регіональні об'єднання.

Література: основна: [5 – 8; 12; 15; 16], додаткова: [17; 31; 42; 43; 44; 46].

Змістовий модуль 2. Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ

Тема 7. Соціокультурні передумови МЕІ

7.1. Особливості національної культури та пріоритет соціальних орієнтацій ціннісної системи як чинник міжнародної економічної взаємодії.

Рівні регулювання процесів соціальної взаємодії та інтеграції. Функції національної культури та інтеграція. Дослідження національних господарських культур у концепціях культурних універсалій Дж. Мердока, системному та ціннісному підходах. Погляди на культуру П. Сорокіна та Р. Бенедикт. Національна культура та соціальні орієнтації ціннісної системи як чинники формування специфічних моделей господарської діяльності, економічного устрою, міжнародної крос-культурної взаємодії.

7.2. Сучасні дослідження господарчих цінностей національних культур.

Ціннісні орієнтації. Ціннісні орієнтири світових релігій. Міжнародні дослідження національних культур Г. Хофстеда, Р. Інглхарта, Ш. Шварца, Ф. Тромпенаарса. Дистанція влади, індивідуалізм/колективізм, відношення до невизначеності, феминність/маскуліність.

7.3. Цінності і формування специфіки інституціональної архітекτονіки інтеграційних об'єднань.

Цінності і прогнозування поведінки суб'єктів господарювання в сім'ї, навчальному процесі, на виробництві. Цінності та інституції. Інституції як інструмент соціальної інтеграції. Основні елементи, що впливають на формування інституцій. Інституціональні форми, функції, колективні конвенції.

Література: основна: [1; 3; 5 – 13; 15; 16], додаткова: [50; 57; 61; 76; 82].

Тема 8. Інституціональний вимір МЕІ

8.1. Мезо- і макроінституціональні складові МЕІ.

Основні рівні інституціональної архітекτονіки соціально-економічних систем. Інституціональні блоки і особливості МЕІ. Специфічні форми регіональної економічної інтеграції. Кластерні структури. Основні форми транскордонного співробітництва. Базові інститути, вертикальна та горизонтальна інтеграція суспільства. Інституціональні матриці.

8.2. Мегаінституціональний рівень МЕІ, ГАТТ/СОТ та регіональна інтеграція.

Спільне і відмінне між соціально-економічними моделями та інтеграційними об'єднаннями (ІО). Міжнародні організації та МЕІ. Відповідність умов торгівлі в межах ІО інтересам розвитку світової торгівлі.

8.3. Форми міжнародної інтеграційної взаємодії суб'єктів господарювання.

Інституціональний (організаційний) та просторовий (регіональний) зрізи МЕІ. Процесуальна інтеграція. Політика відкритих дверей та її інструменти. Глобальні виробничі системи та їх структура.

8.4. Моделі економічної інтеграції.

Критерії класифікації моделей економічної інтеграції. Моделі міжурядових договорів, федералізації, неформальних договорів, імперська, домінуючого регіону, корпоративна, унітарна, транскордонної конвергенції, недержавного права. Ключові особливості окремих моделей.

Література: основна: [4], додаткова: [20; 25; 27; 34; 48; 52; 56; 58; 63; 71; 74; 79; 80; 81; 83; 85; 90; 95].

Тема 9. Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)

9.1. Світсистемний аналіз і процеси МЕІ.

С. Амір, Дж. Арригі, Ф. Бродель, І. Валерстайн, А. Франк про аналіз світових систем. Ядро, протопериферія та периферія світсистеми як елементи інтегрованої структури. Країни ядра, протопериферії та периферії. Передумови формування ядра світсистеми.

9.2. Природно-ресурсний потенціал та соціокультурні передумови розвитку країн ядра світсистеми.

Природно-ресурсні та соціокультурні витоки розвитку країн ядра світсистеми. Вплив середовища господарювання на специфіку МЕІ в Європі. Вплив культури на специфіку регіональної та процесуальної інтеграції в Європі та Північній Америці. Європейський корпоративізм. Європейська єдність та різноманіття як чинник МЕІ. Індивідуалізм англосаксонських країн і специфіка соціальної інтеграції.

9.3. ЄС як найбільш просунуте РІО сучасності.

Особливості післявоєнної європейської інтеграції. Основні РІО Європи. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ) як альтернатива Європейському економічному співтовариству (ЄЕС). Рада економічної взаємодопомоги (РЕВ) та ЄС. Особливості та основні етапи становлення

ЄС. Структура, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку ЄС. Особливості інституціональної та процесуальної інтеграції в Європі.

9.4. Особливості північноамериканського варіанта МЕІ.

Передумови, особливості, сучасний стан та перспективи розвитку північноамериканської інтеграції. НАФТА. Особливості інституціональної та процесуальної інтеграції в Північній Америці.

Література: основна: [2 – 4; 10; 12; 16], додаткова: [21; 22; 25; 26; 28; 35 – 37; 40; 42; 66 – 68; 73; 85; 89; 93].

Тема 10. МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АТР)

10.1. Природно-ресурсні та соціокультурні чинники МЕІ в АТР.

Різноманіття природного потенціалу та культур країн регіону. Релігійні цінності. Наслідування шляху розвитку та колоніальне минуле як чинники інтеграції. Економічна модернізація та організація економічного життя в країнах регіону. Парадокс впливу конфуціанства на економічний розвиток у Південно-Східній Азії (ПСА).

10.2. Регіональна, інституціональна та процесуальна специфіка інтеграції.

Дж. Аррігі щодо зміщення ядра світсистеми. Спільне та особливе РІО АТР. Інституціональне різноманіття та його уніфікація. Запозичення західного досвіду та його пристосування до специфіки регіону. Трикутники зростання, виробничо-технологічної інтеграції в країнах регіону.

10.3. Основні регіональні інтеграційні угруповання.

Співтовариство націй, Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство (АТЕС), Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК), Організація ісламського співробітництва, Шанхайська організація співробітництва (ШОС), Південно-Тихоокеанська комісія, Форум островів Тихого океану.

Література: основна: [3; 4; 11 – 13; 16], додаткова: [18; 23; 26; 44; 50; 51; 53; 92].

Тема 11. Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються, та постперехідних економіках

11.1. Особливість інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються, та пост трансформаційних економіках.

Країни периферії світової економіки: чинники визначення їх позиції та перспективи розвитку. Ресурсне прокляття, економічний розвиток та МЕІ. Специфіка глобального позиціонування постперехідних країн СНД.

11.2. Природно-ресурсні та соціокультурні передумови інтеграції посттрансформаційних економік та країн периферії світового господарства.

Природно-ресурсний потенціал розвитку країн, що розвиваються. Вплив матеріально-технологічного середовища на формування специфіки культур господарювання, позиції у світовій економіці та МЕІ. Історія, зміст розвитку та МЕІ країн Латинської Америки, Африки, Близького Сходу, СНД.

11.3. Специфіка інтеграційних процесів в окремих регіонах і угрупованнях.

Спільне та особливе в інтеграційних процесах у країнах, що розвиваються (РК) та посттрансформаційних економіках країн Співдружності незалежних держав (СНД). Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛАІ), Карибське співтовариство (КАРІКОМ), Південно-Американський спільний ринок (МЕРКОСУР), Організація ісламського співробітництва, СНД.

11.4. Україна в процесах МЕІ.

Об'єктивна необхідність та умови, внутрішньо- та зовнішньоекономічні чинники включення України у міжнародну економічну систему. Стратегічні напрями та основні форми інтернаціоналізації української економіки.

Література: основна: [3; 4; 10 – 13; 16], додаткова: [24; 30 – 32; 34; 39; 45; 46; 49; 54; 59; 60; 62; 64; 71; 72; 75; 78; 83; 84; 89; 94].

4. Структура навчальної дисципліни

Навчальний процес із засвоєння студентами дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" починається з ознайомлення кожного студента із програмою дисципліни та формами організації навчального процесу. Студенти отримують уявлення про структуру, зміст та обсяг навчальних модулів, а також форми контролю та методик оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу. Основними організаційними формами навчального процесу засвоєння навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" є: лекції, семінарські та практичні заняття; самостійна робота студентів; заходи з контролю знань студентів.

Засвоєння студентом навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" відбувається шляхом послідовного опанування матеріалу,

структурованого у формі навчальних модулів. **Навчальний модуль** – це відносно самостійний змістовий розділ дисципліни, що поєднує взаємопов'язані за логікою викладання елементи навчального матеріалу, засвоєння якого формує певний комплекс знань.

Тематичний план даної дисципліни складено з двох змістових модулів (табл. 4.1, 4.2). Перший модуль розкриває теоретичні засади міжнародної економічної інтеграції. В темах модуля розкрито економічне підґрунтя, передумови початку інтеграційних процесів, історія виникнення та розвитку, теоретичні засади, механізми, інструменти та стадії інтеграційних процесів співвідношення інтеграції та глобалізації. У другому модулі подано зміст та особливості інтеграційних процесів в основних регіонах світу. Особливу увагу приділено соціокультурним та інституціональним чинникам інтеграції.

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
(денна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Л	П	К	СРС
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади МЕІ		12	12	4	30
1	Поняття, сутність, ПРП та об'єктивні засади МЕІ	2	2	2	5
2	Історія та сучасні напрями МЕІ	2	2	–	5
3	Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	2	2	1	5
4	Теоретичні засади МЕІ	2	2	–	5
5	Ефекти МЕІ	2	2	1	5
6	Аналіз економічних наслідків різних форм регіональної МЕІ	2	2	–	5
Змістовий модуль 2 Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ		10	10	4	26
7	Соціокультурні передумови МЕІ	2	2	1	5
8	Інституціональний вимір МЕІ	2	2	–	5
9	Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми	2	2	1	5
10	МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	2	2	–	5
11	Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються, та постперехідних економіках	2	2	2	6
	Разом	22	22	8	56

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
(заочна форма навчання)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		Л	П	К	СРС
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади МЕІ		6	6	2	42
1	Поняття, сутність, ПРП та об'єктивні засади МЕІ	1	1	1	7
2	Історія та сучасні напрями МЕІ	1	1	–	7
3	Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	1	1	–	7
4	Теоретичні концепції міжнародної регіональної інтеграції	1	1	–	7
5	Ефекти МЕІ	1	1	1	7
6	Аналіз економічних наслідків різних форм регіональної МЕІ	1	1	–	7
Змістовий модуль 2 Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ		6	6	2	38
7	Соціокультурні передумови МЕІ	2	2	1	7
8	Інституціональний вимір МЕІ	1	1	–	8
9	Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми	1	1	–	8
10	МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	1	1	–	7
11	Специфіка інтеграційних процесів в країнах, що розвиваються та постперехідних економіках	1	1	1	8
	Разом	12	12	4	80

**Примітка:* Л – лекції; П – практичні та семінарські заняття; К – консультації; СРС – самостійна робота студентів.

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Набрані студентом бали за окремі семінарські заняття враховують у процесі накопичення підсумкових балів із даної навчальної дисципліни.

Змістовне наповнення семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання	Питання для обговорення	Література	Кількість годин
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади МЕІ				12
Тема 1. Поняття, сутність та об'єктивні засади МЕІ	1. Вхідження України в міжнародне економічне середовище та актуалізація дослідження проблем МЕІ. 2. Предмет і завдання дисципліни. МЕІ у структурі міжнародних економічних відносин. 3. Просторовий (регіональний), інституціональний (організаційний) та процесуальний (виробничо-технологічний) зрізи МЕІ. 4. Особливості впливу чинників ПРП на процес МЕІ. 5. Основні інтеграційні центри та показники інтеграції	1. Зростання відкритості національної економіки – нові можливості або нові загрози 2. Міждисциплінарність предмету дослідження МЕІ. 3. Чи можна вважати регіональний аспект МЕІ ключовим? 4. Яким чином на еволюцію значення в процесах МЕІ окремих чинників ПРП впливає становлення економіки знань? 5. Модель європейської інтеграції – взіреть для інших регіонів світу чи один із можливих варіантів розвитку МЕІ?	Основна: [1; 3 – 13; 16]. Додаткова: [20; 21; 29; 33; 37; 38]	2
Тема 2. Історія та сучасні напрями МЕІ	1. Історична обмеженість поняття МЕІ. 2. Епоха формування національних держав та історичні типи інтеграції. 3. Промислова революція, еволюція галузевої структури економіки та МЕІ. 4. МЕІ у другій половині ХХ сторіччя та її наслідки. 5. Глобалізація та інтеграція: спільне та особливе	1. Що спільного і у чому відмінність понять господарювання та економіка? 2. Чи всі з ранніх типів інтеграції можна вважати МЕІ? 3. Розвиток галузевої структури економіки – стимул або перешкода МЕІ? 4. Післявоєнна інтеграція – провал чи успіх? 5. Глобалізація та інтеграція – альтернативні чи взаємодоповнювані шляхи розвитку?	Основна: [3; 4; 9 – 11; 14]. Додаткова: [21; 22; 27; 29; 31; 47; 56; 65; 86]	2

1	2	3	4	5
Тема 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	1. Передумови диференціації рівнів регіональної інтеграції. 2. Рівні регіональної інтеграції. 2.1. Преференційний союз і вільний економічний простір. 2.2. Митний союз. 2.3. Спільний ринок 2.4. Економічний і валютний союз. 3. Еволюція уявлень щодо регіональної інтеграції. Гнучка інтеграція	1. Який з правових режимів у сфері ЗЕД можна вважати найбільш сприятливим для розвитку МЕІ? 2. У якому випадку країни-учасниці оберуть митний союз, а у яких менш просунуті рівні МЕІ? 3. Чому у деяких випадках менш розвиненим державам легше досягти просування на більш високий рівень МЕІ? 4. Чи не є парадоксом те, що країни Азії більш схильні до гнучкої інтеграції ніж країни Європи?	Основна: [1; 3 – 13; 16]. Додаткова: [26; 33; 49; 58; 70; 71; 87; 88; 91]	2
Тема 4. Теоретичні засади МЕІ	1. Загальнотеоретичні засади МЕІ. 2. Політичні теорії інтеграції. 3. Економічні теорії інтеграції	1. Чи варто враховувати в процесі МЕІ політичні теорії інтеграції? 2. До якої з груп теорій інтеграції варто віднести функціоналізм, інтерговерменталізм, мережеву теорію, теорію співуправління? 3. Які з розрізів МЕІ відбивають класичні теорії інтеграції?	Основна: [1; 3; 5 – 13; 15; 16]. Додаткова [25; 26; 28; 31; 33; 42; 48; 56]	2
Тема 5. Ефекти МЕІ	1. Статичні та динамічні ефекти МЕІ. 2. Графічний аналіз ефектів митних союзів Дж. Вайнера. 3. Динамічні (множинні) ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних угруповань	1. Наскільки є виправданим використання у дослідженні ефектів МЕІ гравітаційних економічних моделей? 2. У якій мірі можна довіряти показникам, що висвітлюють статичні ефекти МЕІ? 3. Графічний аналіз ефектів МЕІ Дж. Вайнера – інструмент дослідження інтеграції чи засіб демонстрування обізнаності вченого? 4. Чи існує взаємозв'язок між позитивними та негативними динамічними ефектами МЕІ?	Основна: [1; 5 – 8; 12; 15; 16]. Додаткова: [43]	2

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4	5
Тема 6. Аналіз економічних наслідків різних форм регіональної МЕІ	1. Еволюція теоретичних концепцій МЕІ та вдосконалення аналізу її результатів. 2. Ефекти інтеграції товарних ринків (розподіл митних доходів). 3. Спільний ринок у сучасних теоріях МЕІ. 4. Утворення економічного та валютного союзу. Макроекономічний монетарний аналіз	1. Чому в МЕІ ефект масштабу поєднується з ефектами диференціації товарів та сегментації ринків? 2. За якими принципами мають розподілятися надходження від спільного митного тарифу? 3. Яким чином інтеграція України в ЄС може вплинути на ринки чинників виробництва? 4. Чому деякі постперехідні економіки вже вступили в Єврозону, деякі збираються, а деякі відмовляються від цієї ідеї?	Основна: [5 – 8; 12; 15; 16]. Додаткова: [17; 31; 42 – 44; 46]	2
Змістовний модуль 2. Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ				10
Тема 7. Соціокультурні передумови МЕІ	1. Особливості національної культури та пріоритет соціальних орієнтацій ціннісної системи як чинник міжнародної економічної взаємодії. 2. Сучасні крос-національні дослідження господарчих цінностей національних культур. 3. Цінності і формування специфіки інституціональної архітектури інтеграційних об'єднань	1. Чи відбиває концепція "людини економічної" всі аспекти міжнародної взаємодії суб'єктів господарювання? 2. Якими, на вашу думку, є переважні соціальні орієнтації ціннісної системи українців? 3. Як можна пов'язати відмінність інтеграційних процесів у різних регіонах планети з особливостями національних культур господарювання?	Основна: [1; 3; 5 – 13; 15; 16]. Додаткова: [50; 57; 61; 76; 82]	2
Тема 8. Інституціональний вимір МЕІ	1. Мезо- і макроінституціональні складові МЕІ. 2. Мегаінституціональний рівень МЕІ, ГАТТ/СОТ та регіональна інтеграція. 3. Форми міжнародної інтеграційної взаємодії суб'єктів господарювання. 4. Моделі економічної інтеграції	1. Яким чином з точки зору основних зрізів МЕІ можна охарактеризувати транскордонні кластери? 2. СОТ і РІО, на вашу думку, у міжнародному співробітництві виступають як альтернативи чи взаємодоповнюють одне і інше? 3. У якості кого, на вашу думку, українські виробники мають шанс інтегруватися в глобальні виробничі системи? 4. Яка модель інтеграції, на вашу думку, найбільше відповідає особливостям України?	Основна: [4]. Додаткова: [20; 25; 27; 34; 48; 52; 56; 58; 63; 71; 74; 79 – 81; 83; 85; 90; 95].	2

Закінчення табл. 5.1

1	2	3	4	5
Тема 9. Інтеграційн і процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)	1. Світсистемний аналіз і процеси МЕІ 2. Природно-ресурсний потенціал та соціокультурні передумови розвитку країн ядра світсистеми. 3. ЄС як найбільш просунуте РІО сучасності. 4. Особливості північноамериканського варіанту МЕІ	1. Світсистемний аналіз і теорії міжнародної інтеграції: спільне і окреме. 2. Які чинники середовища господарювання країн Європи та Північної Америки зумовили їх становлення як ядра світсистеми? 3. Чи можна вважати ЄС абсолютним взірцем інтеграції для інших регіонів світу? 4. Змішані РІО, на прикладі НАФТА, вигоди і загрози інтеграції	Основна: [2 – 4,10, 12, 16]. Додаткова: [21; 22; 25; 26; 28; 35 – 37; 40; 42; 66 – 68; 73; 85; 89; 93]	2
Тема 10. МЕІ в азіатсько- тихоокеан- ському регіоні	1. Природно-ресурсні та соціокультурні чинники МЕІ в АТР. 2. Регіональна, інституціональна та процесуальна специфіка інтеграції. 3. Основні регіональні інтеграційні угруповання	1. Що, на вашу думку, більше впливає на процеси інтеграції в АТР, спільне чи відмінне між країнами-учасницями? 2. До якої групи країн, згідно з концепцією світсистемного аналізу, можна віднести провідні країна АТР? 3. Який зріз МЕІ найбільше здатен сприяти успіху економічного розвитку країн АТР. 4. Яке із субрегіональних РІО країн АТР на вашу думку, здатне досягти більшого рівня МЕІ?	Основна: [3; 4; 11 – 13; 16]. Додаткова: [18; 23; 26; 44; 50; 51; 53; 92]	2
Тема 11. Специфіка МЕІ в країнах, що розвива- ються та постпере- хідних економіках	1. Особливість інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються та пост трансформаційних економіках. 2. Природно-ресурсні та соціокультурні передумови, еволюція процесів розвитку та інтеграції посттрансформаційних економік та країн периферії світового господарства. 3. Специфіка інтеграційних процесів в окремих регіонах і угрупованнях 4. Україна у процесах МЕІ	1. Чи можна вважати залежність шляху розвитку ключовим чинником відсталості країн, що розвиваються? 2. Назвіть чинники, що спричинили спільні риси та відмінності інтеграційних процесів на пострадянському просторі. 3. Як можна пояснити відмінності інтеграційних процесів країн Африки, Латинської Америки, ісламських країн? 4. Яким чином багатство природно-ресурсного потенціалу впливає на інтеграцію України у світову економіку?	Основна: [3; 4; 10-13; 16]. Додаткова: [24; 30 – 32; 34; 39; 45; 46; 49; 54; 59; 60; 62; 64; 71; 72; 75; 78; 83; 84; 89; 94]	2
			Усього годин	22

6. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання (ІЗ) є складовою навчального процесу. Функціональний зміст ІЗ полягає у систематизації та поглибленні теоретичних і практичних знань студентів із дисципліни та формуванні навичок їх практичного застосування під час вирішення конкретних управлінських ситуацій. У процесі виконання ІЗ у студентів розвиваються навички самостійної роботи і оволодіння методикою дослідження, пов'язаною із темою ІЗ.

ІЗ виконується студентом індивідуально, відповідно до графіка навчального процесу в період вивчення дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція". З усіх питань, пов'язаних з вибором теми роботи, пошуком та відбором відповідної літератури, її опрацювання, визначення змісту роботи, написанням та попереднім рецензуванням роботи студент консультиється з лектором, викладачем, що веде семінарські заняття, керівником ІЗ.

Якість виконання ІЗ визначається наявністю таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; системного аналізу проблемної ситуації та об'єкта дослідження; теоретичного узагальнення існуючих підходів до вирішення проблемної ситуації та використання передової сучасної методології і науково-методичного інструментарію; наявність елементів творчості.

Практична значущість ІЗ полягає у можливості використання її результатів у практичній діяльності підприємств.

Реальною вважається робота, що виконана відповідно до наявних проблем інтеграції України до світового економічного простору, як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях, на основі реальних економічних даних, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практичну діяльність.

Системний аналіз об'єкта дослідження полягає в охопленні усього комплексу причинно-наслідкових зв'язків, що обумовлюють проблемну ситуацію, пов'язану з його поточним станом, та обґрунтуванні системних дій і рішень, спрямованих на виведення об'єкта дослідження на бажаний рівень його функціонування.

Застосування сучасної методології полягає у використанні адекватних об'єкту дослідження методів і підходів, які забезпечують ґрунтовний аналіз стану міжнародних економічних відносин, їх окремих форм,

суб'єктів, напрямів міжнародного економічного співробітництва України та дозволяють визначити напрями вдосконалення інтеграції України у міжнародну економіку.

У процесі виконання ІЗ студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті теоретичні навички за фахом, повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання.

ІЗ – це наукова робота, що виконується студентом у процесі вивчення конкретної навчальної дисципліни з метою вироблення навичок самостійного поглибленого дослідження науко-практичних проблем та формування вмінь використання отримуваних знань у практичній діяльності. Самостійне написання ІЗ є логічним завершенням класичної схеми формування професійних знань та навичок майбутнього фахівця з певної дисципліни. Від первісних, базисних знань, що здобуваються в ході освоєння лекційного матеріалу, через формування вмінь пошуку, добору, поглибленого засвоєння змісту конкретної дослідницької теми студент переходить до вироблення навичок їхнього критичного аналізу, самостійного викладу, визначення форм практичного застосування в умовах реальної економіки. Самостійна робота студента над ІЗ – це тривалий, складний, багатобічний процес, що передбачає пошук, підбір і вивчення літературних джерел, підбір інформації для практичної частини, написання тексту, публічний захист роботи. Перелік рекомендованих тем ІЗ наводиться далі.

Тема ІЗ є індивідуальною для кожного студента і визначається виходячи з переліку тематики ІЗ із дисципліни. Вибір однієї та тієї ж теми одночасно двома або декількома студентами групи не допускається.

За бажанням студента тема ІЗ може бути скорегована відповідно, до його власних навчальних і наукових інтересів. У цьому випадку обрана студентом тема має бути обов'язково погоджена з науковим керівником.

6.1. Тематика ІЗ та есе з навчальної дисципліни

1. Суб'єкти та об'єкти міжнародної економічної інтеграції.
2. Сутність, зміст і значення міжнародної економічної інтеграції.
3. Особливості просторового, інституціонального та процесуального зрізів МЕІ.

4. Вплив географічного та природно-кліматичного середовища на економічний процеси МЕІ.
5. Природно-ресурсний потенціал як чинник інтеграції.
6. Вплив ПРП на формування міжнародних інтеграційних об'єднань.
7. ПРП інтеграції України у світове співтовариство.
8. Основні інтеграційні центри світової економіки та їх особливості.
9. Об'єктивні передумови початку процесів інтеграції на етапі модернізації і створення національних держав.
10. Основні історичні типи інтеграції.
11. Імперія як форма інтеграції.
12. Ганзейські союзи і економічна інтеграція.
13. Республіка об'єднаних провінцій як приклад інтеграції міста і села.
14. Формування унітарних держав як процес інтеграції.
15. Федералізація як форма інтеграції (на прикладі США).
16. Особливості інтеграційних процесів після Другої світової війни.
17. Спільне і відмінне між глобалізацією та інтеграцією.
18. Загальні критерії поглиблення регіональної інтеграції.
19. Преференційний союз та зона вільної торгівлі – спільне та відмінне.
20. Митний союз як форма міжнародної економічної інтеграції.
21. Валютний союз як форма міжнародної економічної інтеграції.
22. Гнучка інтеграція.
23. Політичні теорії інтеграції.
24. Економічні теорії інтеграції.
25. Сучасні теорії інтеграції.
26. Статичні ефекти інтеграції.
27. Динамічні ефекти інтеграції.
28. Ефекти інтеграції на ринках капіталу.
29. Ефекти інтеграції на ринках робочої сили.
30. Ефекти інтеграції на ринках чинників виробництва.
31. Монетарна інтеграція.
32. Економічні ефекти інтеграції та їх значення для України.
33. Вплив особливостей національних культур на ефективність включення національних економік в інтеграційні об'єднання.
34. Дослідження національних культур Г. Хофстеда, Ф. Тромпенаарса, Р. Інглхарта та їх використання для визначення можливостей ефективного включення країн до певних інтеграційних союзів.

35. Класифікація національних культур за Г. Хофстедом та її використання в міжнародному бізнесі.
36. Релігійні чинники інтеграційних процесів.
37. Політичні чинники процесів інтеграції.
38. Інституціональні компоненти соціально-економічних систем та інтеграційних союзів.
39. Елементи механізму МЕІ.
40. Проблеми формування єдиного ринку чинників виробництва в межах інтеграційного союзу.
41. Мікроекономічна складова МЕІ.
42. Форми включення суб'єктів господарювання в процес МЕІ.
43. Міжнародна кооперація виробництва в межах інтеграційних об'єднань.
44. Місце та роль ТНК в інтеграційних процесах.
45. Мезоекономічний рівень МЕІ.
46. Субрегіональна інтеграція та її значення для глобальної економіки.
47. Глобальні ланцюги доданої вартості як форма процесуальної інтеграції.
48. Участь міжнародних організацій у процесах МЕІ.
49. Основні моделі економічної інтеграції.
50. Світсистемний аналіз як інструмент дослідження МЕІ.
51. Особливості інтеграції високорозвинених країн.
52. Історія ЄС.
53. Структура органів управління ЄС.
54. Проблеми і перспективи розвитку європейської інтеграції.
55. Альтернативні інтеграційні об'єднання на європейському континенті.
56. Україна в процесах європейської інтеграції.
57. НАФТА.
58. Спільне і особливе між ЄС і НАФТА.
59. Особливості, переваги та недоліки РІО за участі розвинених країн та країн, що розвиваються. На прикладі НАФТА.
60. Об'єктивні передумови специфіки інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
61. Країни протопериферії в процесах МЕІ.
62. АСЕАН.
63. СААРК.

64. АТЕС.

65. Особливості участі в процесах інтеграції країн, що розвиваються та постперехідних економік.

66. Специфіка інтеграційних процесів у Центральній Америці. КАРИКОМ.

67. МЕРКОСУР.

68. Інтеграційні об'єднання на африканському континенті.

69. Інтеграційні процеси в ісламських країнах.

70. Інтеграційні об'єднання на теренах СНД.

71. ШОС.

72. Україна в інтеграційних процесах.

6.2. Рекомендації з виконання ІЗ

Мета ІЗ – обґрунтування теоретичних засад та розроблення методико-практичних рекомендацій щодо вдосконалення напрямів та форм міжнародних економічних відносин у процесі інтеграції України у світове господарство.

Стиль викладення – науковий.

Основними елементами оформлення ІЗ є:

Титульна сторінка;

зміст;

вступ;

основна частина;

висновки;

список використаної літератури;

додатки, що містять допоміжний матеріал.

Титульна сторінка ІЗ має містити: дані про університет, кафедру; тему індивідуального завдання; прізвище та ініціали студента, назву навчальної дисципліни, номер академічної групи; дату подання роботи на перевірку (день, місяць, рік), посаду та науковий ступінь наукового керівника роботи.

Зразок оформлення титульної сторінки поміщено в додатку Б.

Зміст (додаток В) відтворює назви розділів, параграфів тощо, що розкривають тему ІЗ. У ньому наводяться структурні розділи роботи, у тій послідовності, у якій вони викладаються і вказуються сторінки, на яких вони починаються. Слід звернути увагу студентів на те, що нумерують

лише розділи і підрозділи основної частини роботи. Вступ, висновки, список літератури не нумерують.

У **вступі** студент характеризує місце теми роботи в загальній структурі дисципліни, обґрунтовує її актуальність і значення, дає коротку характеристику історії вивчення проблеми, наводить огляд основних джерел і стан вивчення проблеми на момент написання роботи, вказує можливі напрямки практичного застосування теоретичних знань і коротко викладає програму дослідження.

Основна частина складається з розгорнутої теоретичної, що включає декілька розділів (2, 3) і підрозділів (параграфів) та практичної, що містять один розділ та кілька частин (параграфів).

У **теоретичній (аналітичній) частині** дається характеристика об'єкта дослідження. Наводиться детальний критичний аналіз наявної літератури. Викладається сучасний теоретичний стан дослідження проблеми, виокремлюється і докладно описуються її основні складові. Визначаються напрями практичного застосування наведених теоретичних концепцій. Особливу увагу варто звернути на виявлення особливостей підходів різних авторів та наукових шкіл до розглянутої проблеми. Зіставлення і критичне оцінювання наявних точок зору складає основу формування власної позиції студента з досліджуваного питання.

У **практичній частині** студент повинен продемонструвати своє вміння застосовувати описані в теоретичній частині концепції до практичної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

Зміст аналітичної частини має поєднувати текстову, графічну та табличну форми подання, а також форми у вигляді моделей, схем, діаграм тощо.

У **висновках** стисло викладається зміст проведеної роботи, розкриваються висновки, до яких дійшов студент у результаті дослідження теми, вказуються напрями практичного використання теоретичних результатів.

Список літератури містить перелік вивчених студентом джерел (не менше 20), посилання, які наведено в тексті роботи. Зміст списку літератури повинен відтворювати процес послідовного поглиблення студентом знань із досліджуваної проблеми. Від навчальної літератури, довідкових, енциклопедичних видань до спеціальної наукової монографічної літератури, статей у періодичних, та таких що продовжуються виданнях, відповідних законодавчих та нормативних актів. Послідовність

наведення літературних джерел та їх бібліографічний опис виконуються відповідно до вимог державного стандарту.

У **додатки** до роботи виносять графіки, таблиці, рисунки, що наводять в якості ілюстративного матеріалу до теоретичної частини, а також ілюстративного матеріалу до практичної частини.

Нумерація сторінок ІЗ починається з титульної сторінки й проставляється в правому верхньому куті сторінки. На титульній сторінці номер не ставиться.

Список використаних джерел і додатки в обсяг ІЗ не зараховують, хоча їх і включають до загальної нумерації сторінок.

Під час написання ІЗ студентові варто орієнтуватися на таке співвідношення обсягів її складових частин:

вступ – 3 – 5 стор.;

основна частина – 20 – 25 стор.,

у тому числі:

теоретична частина – 18 – 22 стор.;

практична частина – 3 – 5 стор.;

висновки – 2 – 3 стор.;

список літератури – 1 – 2 стор.;

додатки – залежно від змісту роботи.

Зброшуроване ІЗ передається науковому керівникові на рецензування не пізніше ніж за місяць до початку сесії.

У процесі виконання ІЗ необхідно дотримуватись нормативно встановлених правил оформлення тексту, таблиць, формул, розрахунків, схем, рисунків.

Процес виконання ІЗ складається з попереднього, основного і заключного етапів.

Кафедра визначає наукових керівників, терміни написання, рецензування і захисту ІЗ. Графік роботи студентів над ІЗ подано в табл. 6.1.

Дотримання кожним студентом установлених термінів роботи контролюється за допомогою Картки завдання і контролю над ходом виконання ІЗ (додаток Д). Картка в обов'язковому порядку додається до виконаного ІЗ.

Написаний, відповідним чином оформлений та роздрукований текст першого варіанта ІЗ надають науковому керівникові на попереднє рецензування. У рецензії дають критична оцінка результатів виконаної студентом роботи. Поряд із констатацією позитивних досягнень, відзначають її недоліки, вказуються питання, що вимагають доробки, визначають попередню

оцінку роботи. Зразок оформлення попередньої рецензії на ІЗ наведено в додатку Е.

Таблиця 6.1

Графік роботи студентів над ІЗ

Зміст роботи	Терміни виконання
Вибір і затвердження теми роботи	Для студентів денної форми навчання – протягом 10 днів з початку семестру; для студентів заочної форми навчання – під час попередньої настановної сесії
Затвердження плану ІЗ	Протягом двох тижнів з початку семестру
Збір матеріалу й написання ІЗ	Протягом семестру, до надання на кафедру
Надання роботи на рецензування науковому керівникові	Не пізніше, ніж за три тижні до початку сесії
Усунення відзначених недоліків	Не пізніше, ніж за два тижні до початку сесії
Захист ІЗ	Не пізніше, ніж за тиждень до початку сесії

У табл. 6.2 та 6.3 наведено складові бально-рейтингової оцінки виконання змістової частини та бально-рейтингової оцінки ІЗ за періодами роботи над ним (% від максимальної підсумкової кількості балів за ІЗ і в балах).

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання на якісному рівні є обов'язковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 6.2

Складові бально-рейтингової оцінки виконання змістової частини ІЗ (%/бали)

Критерії оцінювання ІЗ	%/бали
Оформлення роботи	5/0,7
Вміння шукати необхідну інформацію (літературу)	10/1,4
Актуальність теми та оригінальність виконання	10/1,4
Самооцінка ступеня досягнення мети	10/1,4
Правильність і доречність використання методів та інформації	20/2,8
Практична значущість отриманих результатів	15/2,1
Логічність, вміння узагальнювати, робити висновки	10/1,4
Використання можливостей лабораторного обладнання, програмного забезпечення тощо	10/1,4
Захист ІЗ	10/1,4
Підсумковий рейтинговий бал з ІЗ	100/14

Складові бально-рейтингової оцінки ІЗ за періодами роботи над ним (% від максимальної підсумкової кількості балів за ІЗ і в балах)

Елементи навчальної діяльності	Максимальний бал за 1-й ПМК	Максимальний бал за 2-й ПМК	Всього за семестр
Отримання завдання на ІЗ, вибір теми	3 (0,4)	–	3 (0,4)
Підбір і огляд літератури	10 (1,4)	–	10 (1,4)
Розрахункова частина ІЗ	3 (0,4)	5 (0,7)	8 (1,1)
Виконання необхідних графічних робіт	7 (1)	10 (1,4)	17 (2,4)
Загальне оформлення ІЗ	–	12 (1,7)	12 (1,7)
Компонент своєчасності	5 (0,7)	5 (0,7)	10 (1,4)
Усього максимум за модуль	28 (3,9)	32 (4,5)	60 (8,4)
Захист ІЗ (максимум)	–	–	40 (5,6)
Накопичувальним підсумком	28 (3,9)	60 (8,4)	100 (14)

7. Самостійна робота студентів

7.1. Загальні положення

Успішному засвоєнню програмного матеріалу з навчальної дисципліни сприяє **самостійна робота студентів**. Вона передбачає індивідуальну роботу студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною науковою, навчальною та виробничою економічною літературою, періодичними виданнями з проблем міжнародної економіки, статистичними матеріалами.

Основними видами самостійної роботи студентів є: вивчення лекційного матеріалу, вивчення рекомендованої літератури, вивчення основних термінів і понять за темами дисципліни, підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування, самоконтроль рівня засвоєння студентами програмного матеріалу, написання ІЗ, рефератів, есе.

У табл. 7.1 наведено індивідуальний план роботи студента з навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція".

Індивідуальний план самостійної роботи студента

Види самостійної роботи	Планові терміни	Предмет контролю		Можлива кількість балів
		Теоретичний модуль	Практичний модуль	
1. Обов'язкові види самостійної роботи студентів				
За систематичність і активність на семінарських і практичних заняттях				
1.1. Підготовка до семінарських і практичних занять	За розкладом занять	Оцінювання відповідей на семінарських заняттях	Оцінювання відповідей на практичних заняттях	1 – 2
За виконання завдань для самостійного опрацювання				
1.2. Підготовка до поточних контрольних завдань	За розкладом занять	Методичне забезпечення відповідей	Правильність прийняття рішень	1 – 3
За виконання модульних контрольних завдань				
1.3. Підготовка до модульних контрольних завдань	1 МК – 6 тиждень. 2 МК – 11 тиждень	Рівень виконання теоретичних завдань	Рівень виконання практичних завдань	1 – 12 балів за 1 МК. 1 – 13 балів за 2 МК
Разом балів за обов'язкові види СРС				Сумарне 1.1, 1.2, 1.3.
2. Вибіркові види самостійної роботи студента				
За виконання індивідуальних завдань на вибір:				
2.1. Написання ІЗ, есе	2 – 11 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1 – 5
2.2. Підготовка доповідей на наукових конференціях за тематикою дисципліни	2 – 11 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1 – 5
Разом балів за вибіркові види СРС				1 – 75

Якщо сумарне значення не є цілим числом, то воно округляється таким чином: до 0,5 – в менший бік до цілої частини числа; від 0,5 включно – до наступного цілого числа.

Тематика питань, що охоплюються самостійною роботою, містить як ті питання, що розглядаються в процесі подання лекційного матеріалу, так і ті, що студенти вивчають самостійно. У першому випадку акцент

робиться на закріпленні і поглибленні знань студентами. У другому – на вміння знаходити необхідну інформацію, її оцінювати, засвоювати, аналізувати і виявляти можливості та напрямки використання в практичній діяльності. Особливу увагу слід приділити формуванню навичок доведення отриманих знань у вигляді усних виступів, підготовки презентацій, написання есе.

7.2. Питання для самостійного опрацювання

Умовою успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів над основною і додатковою літературою, активне використання сучасних методів пошуку і роботи з інформацією.

Основні напрями самостійної роботи містять:

- вивчення лекційного матеріалу;
- роботу з презентаційним матеріалом до кожної теми;
- вивчення рекомендованої літератури;
- засвоєння основних термінів за тематикою навчальної дисципліни;
- підготовку до семінарських і практичних занять;
- написання і виступ із доповідями;
- підготовку власних презентацій з особливо актуальних питань;
- спілкування зі спеціалістами в певних галузях знань, що мають відношення до проблем, які вивчаються;
- самостійний пошук літератури, інформації, ілюстративного матеріалу в процесі підготовки до доповідей, презентацій, написання ІЗ;
- проведення індивідуальних досліджень за тематикою ІЗ, оформлення відповідних підсумкових матеріалів;
- контрольну перевірку власних знань за запитаннями для самодіагностики;
- роботу з тестами;
- систематизацію вивченого матеріалу перед проміжними модульними роботами.

Матеріал для самостійного опрацювання студентами передбачає поглиблення та систематизацію знань у розрізі окремих тем, проблем і завдань в їх межах за змістовими модулями (табл. 7.2).

Змістове наповнення самостійної роботи студентів

№ п/п	Назва теми	Програмні запитання	Літературні джерела	Годин
1	2	3	5	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади МЕІ				30
1	Поняття, сутність, ПРП та об'єктивні засади міжнародної економічної інтеграції	Світсистемний аналіз і проблеми МЕІ	[21; 22; 27; 29; 38; 47]	5
2	Історія та сучасні напрями МЕІ	Вплив на процеси МЕІ еволюції галузевої структури світового господарства	[19]	5
3	Рівні МЕІ	Континентальний та англосаксонський погляди на глибину та механізми регіональної інтеграції	[16; 20; 101]	5
4	Теоретичні засади МЕІ	Концепції міжнародної корпоративної інтеграції	[26; 28; 83; 99]	5
5	Ефекти МЕІ	Я. Вінер та Дж. Мід про економічні ефекти утворення митних союзів	[1; 16; 101]	5
6	Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ	Довгострокові ефекти функціонування монетарного союзу	[16; 17; 42; 43; 46; 68; 100]	5
Змістовий модуль 2. Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ				26
7	Соціокультурна складова міжнародної економічної інтеграції	Вплив особливостей корпоративних культур на процеси МЕІ	[5 – 8; 20; 50; 57; 76; 82; 86]	5
8	Інституціональний вимір МЕІ	Процесіональний зріз МЕІ. Моделі МЕІ	[5 – 8; 25; 41; 69; 79; 80; 95]	5
9	Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)	Спільне та особливе в процесах МЕІ високорозвинених країн	[5 – 8; 16; 20; 21; 22; 29; 35]	5
10	МЕІ в азіатсько-тихоокеанському регіоні	МЕІ в АТР як альтернатива західним моделям МЕІ	[2; 12; 16; 22; 23; 44; 81; 92]	5
11	Специфіка МЕІ в РК та постперехідних економіках	Вплив рівня економічного розвитку та постперехідного стану економіки на процеси МЕІ	[5 – 8; 15; 16; 19; 21; 22; 32; 62; 72; 82; 86]	6
Усього за модулями				56

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади МЕІ

Тема 1. Поняття, сутність ПРП та об'єктивні засади міжнародної економічної інтеграції

1. Охарактеризуйте зміст поняття "міжнародна економічна інтеграція".
2. Із чим, на вашу думку, пов'язана активізація інтеграційних процесів у кінці ХХ – на початку ХХІ століття?
3. Назвіть та охарактеризуйте позитивні наслідки участі України в інтеграційних процесах.
4. Перелічіть та коротко опишіть критерії класифікації інтеграційних процесів.
5. Яким чином інтеграція співвідноситься з іншими формами МЕВ?
6. У чому полягають специфічні сутнісні характеристики МЕІ?
7. Коротко охарактеризуйте специфічні методологічні засади МЕІ як наукової дисципліни.
8. Перелічіть основні етапи розвитку досліджень МЕІ.
9. Перелічіть та дайте коротку характеристику основним чинникам міжнародного економічного середовища.
10. У чому полягає сутність концепції Дж. Колінза щодо серединності та окраїнності розташування та як вона пов'язана з процесами МЕІ?
11. Яким чином на процеси МЕІ впливають такі чинники ПРП як природний ландшафт, географічне розташування, забезпеченість мінеральними ресурсами?
12. У чому полягають особливості впливу на процеси МЕІ самовідтворювальних природних ресурсів господарювання?
13. Розкрийте витоки та сутність негативного впливу на процеси МЕІ явищ ресурсного прокляття та голландської хвороби.
14. Які історичні підстави формування економічної інтеграції суспільства дозволяють пояснити концепцію впливу кліматичних чинників Дж. Сакса?
15. Які аспекти економічної інтеграції дозволяє пояснити концепція "виклику й відповіді" А. Тойнбі?
16. Охарактеризуйте комунальність як соціальну характеристику матеріально-технологічного середовища.

17. Яким чином некомунальність матеріально-технологічного середовища впливає на побудову соціальної взаємодії в суспільстві?
18. Що спільного і в чому відмінність просторового і процесуального зрізів МЕІ?
19. Назвіть та охарактеризуйте абсолютні та відносні показники МЕІ.
20. За якими критеріями можна провести якісний аналіз МЕІ?

Тема 2. Історія та сучасні напрямки МЕІ

1. У чому полягають передумови історичної обмеженості МЕІ?
2. Назвіть і дайте коротку характеристику історичних типів інтеграції.
3. У чому полягають особливості інтеграції в межах імперських утворень?
4. Охарактеризуйте економічні передумови інтеграції в рамках союзів міст.
5. Наведіть ранній історичний приклад та поясніть механізм інтеграції міського купецтва та феодалльної верхівки.
6. На прикладі Англії, Франції та Росії поясніть особливості процесу інтеграції під керівництвом феодалльної держави.
7. У чому полягають історичні передумови та особливості протікання інтеграції як союзу великої кількості малих феодалльних володінь?
8. Покажіть, як само еволюція галузевої структури економіки впливає на розвиток інтеграційних процесів у суспільстві.
9. Чому за умов домінування натурального способу господарювання абсолютної переваги набуває первинний сектор економіки?
10. Перелічіть та охарактеризуйте основні рівні економічної інтеграції, які виявляються задіяними в процесі становлення вторинного сектору економіки.
11. У чому полягають особливості інтеграції як процесу кооперації виробничих відносин?
12. Яких цілей дозволяє досягти процес МЕІ?
13. Які передумови необхідні для успіху МЕІ?
14. Назвіть та охарактеризуйте мікроекономічні стимули МЕІ.
15. Назвіть два основних підходи до організації міжнародного економічного співробітництва з другої половини ХІХ до останньої чверті ХХ ст.

16. Назвіть і поясніть особливості трьох хвиль МЕІ у другій половині ХХ ст.

17. Які особливості післявоєнної історії Європи можна визначити з огляду на послідовність утворення основних РІО на її теренах?

18. Назвіть та охарактеризуйте особливості сучасного етапу МЕІ.

19. Перелічіть та охарактеризуйте основні передумови МЕІ?

20. У чому полягають потенційні позитивні та негативні наслідки МЕІ?

21. Що таке регіоналізація (глокалізація)?

22. Розкрийте основний зміст глобалізації.

Тема 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції

1. Охарактеризуйте вплив на інтеграційні процеси правових режимів у сфері ЗЕД.

2. У чому полягають особливості негативної та позитивної інтеграції за Я. Тінбергеном?

3. Розкрийте основні напрями інтеграційних процесів.

4. У чому полягає зміст внеску Б. Беласи в розвиток теорії регіональної інтеграції.

5. Назвіть та охарактеризуйте основні рівні міжнародної економічної інтеграції.

6. Охарактеризуйте особливості зони преференціональної торгівлі.

7. Охарактеризуйте особливості та наведіть приклади зон вільної торгівлі.

8. У чому полягають особливості митих союзів? Наведіть їх приклади.

9. Наведіть приклади та дайте змістовну характеристику спільного ринку як форми регіональної інтеграції.

10. Які ознаки економічного союзу дозволяють стверджувати, що це рівень більш глибокої регіональної інтеграції ніж спільний ринок?

11. Чому реалії інтеграційних процесів відрізняються від теоретичних конструкцій регіональної інтеграції, запропонованих Б. Беласи?

12. Що таке гнучка інтеграція?

13. У чому полягають відмінності різношвидкісної інтеграції, інтеграції з перемінною геометрією та інтеграції за принципом меню?

14. У чому полягають відмінності інтеграційних процесів на заході та в інших регіонах світу?

Тема 4. Теоретичні засади МЕІ

1. У чому полягають особливості методологічних підходів до дослідження теорій міжнародної інтеграції?
2. Охарактеризуйте відмінності між класичною теорією федералізму та неофедералізмом.
3. У чому полягає сутність інтеграційної концепції функціоналізму?
4. Назвіть економічні та соціально-психологічні умови формування інтегрованого співтовариства у комунікаційній теорії.
5. Які особливості інтеграційних процесів на різних рівнях інтеграції виділяє концепція інтерговерменталізму?
6. Що спільного і відмінного між мережевою теорією інтеграції та теорією співуправління?
7. Охарактеризуйте погляди на процеси міжнародної інтеграції представників ринкової школи інтеграції.
8. Назвіть і поясніть слабкі та сильні сторони ринково-інституціональної школи інтеграції.
9. У чому полягає зміст теоретичних концепцій структурної школи міжнародної інтеграції?
10. Розкрийте особливості поглядів на процеси міжнародної інтеграції представників неокейнсіанського напрямку теорій міжнародної інтеграції.

Тема 5. Ефекти МЕІ

1. Які аспекти МЕІ можуть пояснити гравітаційні економічні моделі?
2. Що таке ефекти кордону і як вони можуть позначатися на процесах інтеграції?
3. Назвіть та прокоментуйте позитивні ефекти утворення РІО за Дж. Мідом та Я. Вінером.
4. У чому полягають особливості прояву ефектів інтеграції на окремих рівнях, від мікроекономічного до глобального?
5. Поясніть передумови виникнення та наслідки ефекту створення торгівлі.
6. Які чинники можуть зумовлювати виникнення ефекту відхилення торгівлі?
7. Поясніть, яким чином чинники можуть впливати на результативність інтеграційних процесів.
8. У чому полягають особливості впливу інтеграції на малі країни?

9. Розкрийте зміст інтегрованого показника ефективності інтеграційних процесів, який запропонував Б. Беласи.

10. Які наслідки утворення митного союзу відбивають ефекти доходу, переділу, споживання, захисту?

11. Назвіть та прокоментуйте позитивні динамічні ефекти інтеграції.

12. Перелічіть та розкрийте зміст потенційних негативних динамічних ефектів інтеграції.

Тема 6. Аналіз економічних наслідків різних форм регіональної МЕІ

1. У чому полягає обмеженість концепції ефектів митних союзів Я. Вайнера?

2. Яким чином у неокласичних теоріях було поглиблено аналіз ефектів регіональної інтеграції?

3. У чому полягають відмінності дослідження інтеграційних процесів в нових теоріях зовнішньої торгівлі?

4. Покажіть, яким чином регіональна інтеграція впливає на посилення конкуренції.

5. Розкрийте передумови та наслідки встановлення спільних митних тарифів.

6. Назвіть та охарактеризуйте вплив створення спільного ринку на інвестиційні потоки.

7. Покажіть, яким чином створення спільного ринку вплине на міграційні потоки.

8. Охарактеризуйте наслідки зняття перепон для руху чинників виробництва у межах СР.

9. У чому, на вашу думку, полягають передумови та обмеження проведення спільної податкової політики в межах СР?

10. Назвіть та охарактеризуйте складові монетарної інтеграції.

Змістовий модуль 2. Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ

Тема 7. Соціокультурні передумови МЕІ

1. Чому розуміння відмінностей різних рівнів структури регулювання соціальної взаємодії набуває особливої актуальності в умовах міжнародної економічної інтеграції?

2. Назвіть та коротко охарактеризуйте рівні регулювання процесів соціальної інтеграції.

3. Яким чином інтегративна роль культури відбивається в її функціях?
4. У чому полягають відмінності в дослідженні національних господарських культур концепції культурних універсалій Дж. Мердока, системного і ціннісного підходів?
5. Назвіть і дайте коротку характеристику основним складовим національного менталітету.
6. Що поєднує та у чому полягають відмінності концепцій соціокультурної динаміки П. Сорокіна та культури сорому і культури вини Р. Бенедикт?
7. У чому сутність концепції соціокультурної динаміки П. Сорокіна та яким чином у ній знаходять вираження особливості соціальної інтеграції в різних культурах?
8. Дайте визначення поняттю "ціннісні орієнтації" та коротко охарактеризуйте основні складові ціннісної системи.
9. Яким чином на процеси соціальної інтеграції впливають відмінності ціннісних орієнтирів світових релігій і як це може позначитися на процесах МЕІ?
10. Перелічіть та коротко охарактеризуйте основні сучасні порівняльні дослідження національних культур господарювання.
11. Назвіть та охарактеризуйте результати дослідження національних культур Г. Хофстеда та Ф. Тромпенаарса
12. Покажіть, яким чином, виходячи з результатів дослідження національних культур Г. Хофстеда, можна прогнозувати особливості поведінки суб'єктів господарювання в сім'ї, навчальному процесі, на виробництві.
13. Що дає для розуміння процесів інтеграції класифікація корпоративних культур Ф. Тромпенаарса?
14. Яким чином емоційна участь та емоційна нейтральність впливають на характер господарської діяльності економічних суб'єктів?
15. Що таке високо контекстуальні та низько контекстуальні культури в концепції Е. Хола?
16. У чому відмінність цінності від інституції?
17. Перелічіть та коротко охарактеризуйте основні елементи, що впливають на формування інституцій.
18. Що є спільного і в чому полягають відмінності між інституціональними формами, функціями та колективними конвенціями як інструментами соціальної інтеграції?

Тема 8. Інституціональний вимір МЕІ

1. Охарактеризуйте з точки зору процесів МЕІ основні рівні інституціональної архітекτονіки соціально-економічних систем.
2. Розкрийте зміст основних елементів мезорівня інституціональної архітекτονіки СЕС та покажіть їх зв'язок з інтеграційними процесами.
3. Покажіть, яким чином на рівні інституціональних блоків відбивається специфіка інтеграційних процесів.
4. Охарактеризуйте інституціональні елементи регіональної складової МЕІ.
5. У чому полягають особливості кластерних структур та ланцюгів доданої вартості як організаційних форм виробничої інтеграції?
6. Назвіть та охарактеризуйте основні форми транскордонного співробітництва.
7. Розкрийте особливості елементів макрорівня інституціональної інтеграції суспільства.
8. Охарактеризуйте специфіку базових інститутів як інституціональних структур, що забезпечують вертикальну та горизонтальну інтеграцію суспільства.
9. Наведіть загальну характеристику складових мегарівня інституціональної архітекτονіки.
10. Що спільного і в чому полягають відмінності між соціально-економічними моделями та інтеграційними об'єднаннями?
11. Охарактеризуйте передумови формування, еволюцію та основний зміст відмінностей регулювання міжнародної торгівлі в межах СОТ та ІО.
12. За яким критеріями можна визначити відповідності умов торгівлі в межах ІО інтересам розвитку світової торгівлі?
13. Назвіть та охарактеризуйте передумови розвитку процесуальної інтеграції.
14. Перелічіть та коротко охарактеризуйте основні інтеграційні інструменти політики відкритих дверей.
15. У чому полягають особливості основних форм процесуальної інтеграції.
16. Назвіть та коротко охарактеризуйте структуру глобальних виробничих систем.
17. За якими критеріями можна характеризувати моделі економічної інтеграції.
18. Охарактеризуйте моделі МЕІ.

Тема 9. Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)

1. У чому полягають передумови виокремлення країн ядра світсистеми в теорії світсистем?
2. Назвіть та прокоментуйте основні чинники природно-ресурсного середовища, історичного шляху розвитку, культури, що вплинули на специфіку інтеграційних процесів на європейському континенті.
3. У чому полягають особливості європейського корпоративізму як моделі соціальної інтеграції?
4. Яким чином особливості соціальних орієнтацій ціннісних систем народів Південної, Центральної та Північної Європи впливають на специфіку соціального устрою цих країн та особливості європейської інтеграції?
5. У чому полягали передумови післявоєнної європейської інтеграції?
6. Назвіть та охарактеризуйте інтеграційні об'єднання, створення яких започаткувало процес формування ЄС.
7. У чому, на вашу думку, проявилися об'єктивні передумови створення ЄАВТ як альтернативи ЄЕС?
8. Яким чином в історії РЕВ відбилася специфіка інтеграції в межах країн соціалістичного табору?
9. Перелічіть та охарактеризуйте основні етапи створення ЄС.
10. Назвіть та прокоментуйте структуру керівних органів ЄС.
11. З якими проблемами стикається ЄС на сучасному етапі інтеграційних процесів?
12. Яким чином та за рахунок чого в ЄС вдається поєднати інтеграцію зверху зі збереженням потенціалу інтеграційних ініціатив мікроекономічних суб'єктів?
13. За рахунок чого в межах ЄС досягнуто значних успіхів в інтеграції країн, що мають суттєві відмінності природно-ресурсного потенціалу, культури, економічного розвитку?
14. Назвіть позитивні та негативні чинники Північноамериканської інтеграції.
15. Яким чином природно-ресурсний потенціал відбивається на процесах Північноамериканської інтеграції?
16. Охарактеризуйте соціокультурні чинники інтеграції в Північній Америці.

17. У чому полягають економічні передумови інтеграційних процесів на Північноамериканському континенті?
18. Охарактеризуйте мету та завдання НАФТА.
19. У чому полягають специфічні інтереси США в НАФТА?
20. Розкрийте специфічні інтереси Канади в функціонуванні НАФТА?
21. Покажіть, у чому проявилися специфічні інтереси Мексики в утворенні НАФТА.
22. Назвіть та охарактеризуйте керівні органи управління НАФТА.
23. Що спільного і у чому полягають відмінності між ЄС та НАФТА?
24. Розкрийте позитивні та негативні наслідки функціонування північноєвропейської інтеграції.

Тема 10. МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні

1. Як з точки зору концепції світсистемного аналізу можна охарактеризувати провідні країни АТР?
2. Назвіть та охарактеризуйте спільні риси та відмінності ПРП країн АТР.
3. Яким чином особливості ПРП країн АТР вплинули на господарчі цінності національних культур країн регіону?
4. Що спільного і у чому полягає відмінність господарчих цінностей народів АТР?
5. Яким чином на процеси інтеграції в регіоні впливає його колоніальне минуле?
6. Як економічна модернізація впливає на організацію економічного життя в країнах регіону?
7. Яким чином особливості культур господарювання впливають на формування моделей інтеграції?
8. Покажіть, у чому особливості інституціональної інтеграції в регіоні АТР.
9. Розкрийте специфіку регіональної інтеграції країн АТР.
10. Що таке трикутники зростання?
11. Охарактеризуйте основні інтеграційні об'єднання регіону.
12. У чому особливості об'єднання АСЕАН?
13. Розкрийте специфіку РІО СААРК.
14. У чому полягає специфіка інтеграційних процесів у межах АТЕС?

Тема 11. Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються, та постперехідних економіках

1. Назвіть та прокоментуйте спільні передумови інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються.
2. Чому взаємодія в рамках єдиного РІО розвинених країн та країн, що розвиваються, може зашкодити розвитку останніх?
3. Які чинники, на вашу думку, гальмують розвиток постперехідних країн СНД?
4. Чому ПРП країн, що розвиваються, та постперехідних економік, може як позитивно, так і негативно впливати на їх інтеграцію у світову економіку?
5. У чому особливості соціокультурного середовища країн, що розвиваються?
6. Які чинники, на вашу думку, гальмують розвиток інтеграційних процесів на Африканському континенті?
7. Назвіть та охарактеризуйте основні РІО Африки.
8. Що спільного і у чому полягає відмінність інтеграційних процесів між країнами ісламу?
9. Назвіть та охарактеризуйте основні РІО ісламських країн.
10. Які чинники зумовили особливості інтеграційних процесів у Латинській Америці?
11. Назвіть основні РІО, що діють в Латинській Америці.
12. Наведіть загальну характеристику об'єднання МЕРКОСУР.
13. Що спільного і у чому відмінність інтеграційних процесів на пострадянському просторі в цілому та у межах СНД?
14. Охарактеризуйте основні РІО на теренах СНД.
15. У чому полягає особливості інтеграційного угруповання ШОС?
16. Охарактеризуйте стратегічні напрями розвитку економічних взаємовідносин України.
17. Назвіть внутрішні проблеми, що перешкоджають більш швидкій інтеграції України у ЄС.
18. Основні напрями інтеграційної політики в Україні.
19. Які чинники зумовлюють особливості інтеграції України у світову економічну систему?
20. Назвіть та охарактеризуйте особливості та перспективи інтеграції у міжнародну економіку аграрного сектору нашої економіки.
21. Охарактеризуйте перспективи інтеграції у світову економічну систему промислового сектору економіки України.

22. Розкрийте значення й особливості транзитного сектору української економіки.

23. У чому полягають особливості інтеграції валютно-фінансової системи України у світове фінансове середовище?

24. Розкрийте перспективи інтеграції України у світовий ринок послуг.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота – це вид персоналізованої навчальної роботи викладача зі студентами, що забезпечує врахування в навчальній роботі особливостей сприйняття та засвоєння матеріалу конкретними студентами, їх базисної підготовки, мотиваційної спрямованості тощо. Вона здійснюється у формі: індивідуальних занять, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, консультацій тощо. Індивідуально-консультативну роботу ведуть за окремим графіком.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи з дисципліни є:

1. **Індивідуальні заняття** – форма навчальної роботи викладача з окремими студентами з метою підвищення рівня їх теоретичної підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей.

2. **Індивідуальні** (у формі запитання – відповідь) **та групові** (розгляд типових управлінських (конкурентних) ситуацій) **консультації**, у перебігу яких студент деталізує, уточнює свої знання з окремих положень теми, засвоює те чи інше теоретичне положення або набуває навичок його практичного застосування.

3. **Індивідуальний захист** (подання) **робіт** виконаних студентами з метою визначення рівня засвоєння програмного матеріалу та його оцінки.

10. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування різноманітних форм організації навчального процесу, серед яких: лекції проблемного характеру; робота в малих групах; семінари-дискусії; мозкові атаки; кейс-метод; навчальні ділові та рольові ігри; банки візуального супроводження (табл. 10.1).

Використання методик активізації процесу навчання

Теми навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методи активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Поняття, сутність, ПРП та об'єктивні засади МЕІ	Робота в малих групах у ході проведення факторного аналізу економічного середовища як чинника інтеграції. Мозкова атака щодо виявлення недоліків та переваг орієнтації України на певні РІО. Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Навчальна гра "Критерії класифікації інтеграції". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо участі України в МЕІ	Робота в малих групах. Мозкова атака. Навчальна гра. Банк тестів. Банки візуального супроводу
Тема 2. Історія та сучасні напрями МЕІ	Лекція проблемного характеру з питання: "Історичні форми міжнародної інтеграції: між економікою і політикою". Проблемне повідомлення та дискусія з питання: "МЕІ та глобалізація". Проблемна ситуація "Антиглобалістський рух у сучасному світі: витоки та наслідки для процесів інтеграції". Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Навчальна гра "Україна та історичні варіанти інтеграції". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо історії та сучасних напрямів МЕІ	Лекція проблемного характеру. Семінар-дискусія. Кейс-метод. Навчальна гра. Банк тестів. Банки візуального супроводу
Тема 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	Проблемне повідомлення та дискусія за питанням "Переваги та недоліки окремих рівнів МЕІ". Проблемна ситуація "ЗВТ і захист спеціальних груп інтересів у окремих країнах-учасниках". Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Навчальна гра "Визначення рівня регіональної МЕІ". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо рівнів МЕІ	Семінар-дискусія. Проблемне повідомлення. Навчальна гра. Банк тестів. Банки візуального супроводу
Тема 4. Теоретичні засади МЕІ	Проблемне повідомлення та дискусія за питанням "Крах мультикультуралізму в ЄС і співвідношення політичних та економічних теорій міжнародної інтеграції". Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Навчальна гра "Реальна міжнародна інтеграції та її теоретичне відображення. Точка зору". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо теорій МЕІ	Семінар-дискусія. Робота в малих групах. Навчальна гра. Банк тестів. Банки візуального супроводу

1	2	3
Тема 5. Ефекти МЕІ	Лекція проблемного характеру з питання: "Діалектика позитивних та негативних ефектів МЕІ". Проблемна ситуація "Розширення ЄС: стимули та негативні наслідки". Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Навчальна гра "Визначення ефекту інтеграції. Так чи ні". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо ефектів МЕІ	Лекція проблемного характеру. Кейс-метод. Робота в малих групах. Навчальна гра. Банк тестів. Банк візуального супроводу
Тема 6. Аналіз економічних наслідків різних форм регіональної МЕІ	Лекція проблемного характеру з питання: "Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ". Проблемна ситуація "Вплив фінансової кризи на стабільність євро: Греція та інші країни Південної Європи". Самодіагностика, контрольне тестування. Навчальна гра "Від рівня МЕІ до її наслідків". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо наслідків МЕІ	Лекція проблемного характеру. Мозкова атака. Навчальна гра. Банк тестів. Банк візуального супроводу
Тема 7. Соціокультурні передумови МЕІ	Лекція проблемного характеру "Ціннісні орієнтації як чинник формування економічних моделей країн світу". Проблемне повідомлення та дискусія з питань: "МЕІ в умовах поєднання ідеаціональних та чуттєвих засад української національної ментальності". Діагностичний тест "Готовність до крос-культурної взаємодії". Самодіагностика за допомогою тестів. Слайди, таблиці з соціокультурних передумов МЕІ	Лекція проблемного характеру. Семінар-дискусія. Мозкова атака. Банк тестів. Банк візуального супроводу
Тема 8. Інституціональний вимір МЕІ	Лекція проблемного характеру з питання: "Інституціональний вимір МЕІ". Самодіагностичне і контрольне тестування. Навчальна гра "Вибір моделі участі в ГЛДВ". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо інституціональних вимірів МЕІ	Лекція проблемного характеру. Навчальна гра. Банк тестів. Банк візуального супроводу
Тема 9. Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)	Лекція проблемного характеру з питання: "Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми". Мозкова атака з визначення потенційних спільних і відмінних рис інтеграційної політики ЄС та НАФТА. Самодіагностичне і контрольне тестування. Навчальна гра "Вибір моделей інтеграційної взаємодії з ЄС та НАФТА". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо специфіки МЕІ в країнах ядра світсистеми	Лекція проблемного характеру. Робота в малих групах Мозкова атака . Навчальна гра. Банк тестів. Банк візуального супроводу

1	2	3
Тема 10. МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	Проблемне повідомлення та дискусія з питання: "Вплив на МЕІ держав АТР ПРП, культури та наслідування шляхів розвитку". Робота в малих групах у ході проведення факторного аналізу формування ГЛДВ як чинника процесуальної інтеграції. Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Навчальна гра "Найти <i>n</i> відмінностей. Особливості МЕІ в окремих субрегіонах АТР". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо МЕІ в країнах АТР	Семінар-дискусія. Робота в малих групах. Навчальна гра. Банк тестів. Банк візуального супроводу
Тема 11. Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються, та постперехідних економіках	Лекція проблемного характеру з питання: "Чинники, що гальмують процеси розвитку в країнах, що розвиваються та постперехідних економіках". Самодіагностика за допомогою тестів, контрольне тестування. Ділова гра "Україна в процесах МЕІ" Робота в малих групах в ході підготовки окремих складових ділової гри. Ділова гра "Україна в міжнародних інтеграційних проектах". Слайди, таблиці, структурні схеми щодо участі України в МЕІ	Лекція проблемного характеру. Робота в малих групах. Ділова гра. Банк тестів. Банки візуального супроводу

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників із приводу даної теми, а також призначені сприяти розвитку мислення студентів, допомагати у формуванні поглядів і переконань, формувати вміння формулювати думки й висловлювати їх, формувати навички оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Лекції проблемного характеру спрямовано на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома основними моментами, використовується досвід закордонних навчальних закладів із роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виокремленням головних висновків із питань, що розглядаються. Під час лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – це метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод – це метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Навчальні, рольові, ділові ігри – це засіб закріплення знань із певної теми, дослідження певної проблеми, обґрунтування майбутніх рішень, підготовки майбутніх фахівців до діяльності в реальному секторі економіки шляхом активної участі в різносторонньому аналізі та обговоренні її основних аспектів. Передбачають самостійну роботу студентів із підготовки окремих елементів гри, колективне обговорення отриманих результатів у межах групи, що готує певне питання, та дискусію з учасниками інших груп, які виконують роль опонентів.

Педагогічні тести – це система завдань специфічної форми, визначеного змісту, зростаючої складності, що забезпечує оцінювання знань, умінь та навичок студентів. Окрім системи тестових завдань, передбачена наявність стандартизованої процедури проведення, обробки і аналізу результатів. Педагогічне тестування виконує чотири основні функції: діагностичну, навчальну, виховну та контрольну. Діагностична функція полягає у виявленні рівня знань, умінь, навичок студента. За об'єктивністю, широтою та швидкістю діагностування, тестування перевершує усі інші форми педагогічного контролю. Навчальна функція полягає у мотивуванні студентів до активізації роботи із засвоєння навчального матеріалу. Для її посилення можуть бути використані такі заходи стимулювання студентів, як тести для самостійної підготовки, наявність в самому тесті навідних питань і підказок, спільний розбір результатів тесту. Виховна функція проявляється в періодичності і неминучості тестового контролю. Це дисциплінує, організовує і спрямовує діяльність студентів, допомагає виявити і усунути пропуски в знаннях, формує прагнення розвинути свої здібності. Контрольна функція тестування забезпечує оцінювання знань студентів після завершення вивчення певної теми, розділу або дисципліни в цілому.

Банки візуального супроводу містять слайди, таблиці, структурні схеми тем дисципліни, окремих питань, основних напрямів, показників сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

11. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів охоплює всі види занять згідно з програмою навчальної дисципліни, а також самостійну роботу, вона містить поточний і підсумковий контроль. Перевірка та оцінювання знань студентів здійснюється під час семінарських і практичних занять; оцінювання виконання реферативних робіт; поточного тестування знань; поточного модульного контролю; підсумкового письмового контролю.

У табл. 11.1 наведено технологічну карту накопичувальних рейтингових балів, у табл. 11.2 – систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей, у табл. 11.3 – розподіл балів за формами та методами навчання, в табл. 11.4 – максимальний бал на тиждень, в табл. 11.5 – пояснення до технологічної карти.

Таблиця 11.1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД
ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА
накопичувальних рейтингових балів
з навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ"

для студентів факультету: **Міжнародних економічних відносин**
 напрямку підготовки: **6.030601 "Менеджмент"**

2015/2016 навчальний рік
 Загальний обсяг годин за робочим навчальним планом: **108**
 Форма підсумкового контролю: **Залік**

3 курсу групи:

Лектори: д. е. н., проф. Липов В. В.

Форми навчання	Навчальні тижні																	Се-сія	Сума	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17			18-20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Загальне навчальне навантаження студента, години на тиждень																				
Аудиторні години	Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22
	Практичні заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	22
	Поточні консультації	2	–	1	–	1	–	1	–	1	–	2	–	–	–	–	–	–	–	8
Аудиторні години	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	44	

Закінчення табл. 11.1

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
СРС	Вивчення теоретичного матеріалу	5	6	6	6	5	6	6	6	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	64	
	Самостійна робота	5	6	6	6	5	6	6	6	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	64	
	Загальний обсяг годин	9	10	10	10	9	10	10	10	10	10	10	-	-	-	-	-	-	-	108	
Графік оцінювання, балів на тиждень																					
Методи контролю	Лекції	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	11	
	Активна участь в обговоренні питань теми	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	22	
	Доповідь	-	-	3	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
	Економічний диктант	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Експрес-опитування	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Тести для поточної роботи	-	3	-	3	-	-	3	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
	Навчальні, ділові ігри	-	-	2	-	2	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	9
	Есе	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	Колоквіуми	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	21
	Усього балів на тиждень	3	7	8	7	7	14	9	11	8	9	17	-	-	-	-	-	-	-	-	100
Накопичення балів	3	10	18	25	32	46	55	66	74	83	100	-	-	-	-	-	-	-	-	100	

Затверджено на засіданні кафедри "Міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД"

" ____ " _____ 2015 р.

Протокол № ____

Завідувач
кафедри _____

І. О. Піддубний

* поточні консультації проводяться викладачем за графіком, для студента години на консультації відводяться за рахунок самостійної роботи

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження міжнародної економічної інтеграції					46		
Знання, вміння та навички щодо визначення особливостей формування та розвитку міжнародної економічної інтеграції, складових середовища MEI, тенденцій MEI та їх впливу на формування міжнародних економічних відносин	1	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 1. Поняття, сутність ПРП та об'єктивні засади міжнародної економічної інтеграції	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про теоретико-методологічні основи пізнання MEI; складові ПРП світового господарства та його вплив на особливості MEI країн світу, України зокрема, виявлення взаємозв'язку між MEI та іншими дисциплінами; засвоєння вихідного понятійного апарату науки	Активна участь в обговоренні питань теми (АУОПТ)	2
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння методологічних підходів до дослідження MEI; розуміння її актуальності і ролі у фаховій підготовці, виявлення особливостей основних складових ПРП; розуміння напрямків його впливу на формування національних економік	Перевірка домашніх завдань	-
	2	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 2. Історія та сучасні напрями MEI	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про історичний досвід MEI та тенденції її розвитку на сучасному етапі; засвоєння понятійного апарату науки; вивчення історії MEI	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння концепцій історичного розвитку MEI; розуміння актуальності і значення MEI у забезпеченні розвитку	Перевірка домашніх завдань Тести для поточної роботи	3
	3	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про особливості основних рівнів MEI, чинників їх формування; особливості їх прояву на прикладі конкретних РІО	АУОПТ Навчальна гра	2
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння основних закономірностей розгортання інституційної організації MEI на різних її рівнях та їх вплив на організацію міжнародної економічної взаємодії	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	3

Продовження табл. 11.2

1	2	3	4	5	6			
Здатність до використання в ході практичної діяльності висновків концепцій міжнародної економічної інтеграції	4	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 4. Теоретичні концепції регіональної інтеграції	Робота на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про основні теоретичні концепції МЕІ, чинники їх формування; особливості застосування	АУОПТ	2	
		СРС	6	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд науково-теоретичної, навчально-методичної та практичної літератури на задану тематику; закріплення знань щодо основних теорій МЕІ	Тести для поточної роботи	3
							Експрес-опитування	1
	Здатність виявляти найбільш ефективні механізми інтеграції, та аналізувати реальні та потенційні ефекти інтеграції на розвиток економік окремих країн та всього інтеграційного об'єднання в цілому	5	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 5. Ефекти МЕІ	Робота на лекції	1
				2	Практичне заняття	Засвоєння знань про сутність, передумови виникнення, зміст та умови практичного застосування ефектів МЕІ; особливості їх прояву в окремих РІО	АУОПТ Економічний диктант Навчальна гра	2 2 2
			СРС	5	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння особливостей формування ефектів МЕІ та використання наслідків їх дії	Перевірка домашніх завдань
		6	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 6. Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ	Робота на лекції	1
				2	Практичне заняття	Засвоєння знань про основні складові аналізу наслідків МЕІ; особливості їх прояву в умовах відмінних рівнів та форм МЕІ, в різних РІО	АУОПТ Експрес-опитування Колоквіум	2 1 10
			СРС	6	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння навичок аналізу наслідків різних форм МЕІ	Перевірка домашніх завдань
	Змістовий модуль 2. Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи МЕІ						54	
	Здатність до аналізу впливу особливостей національних культур, зокрема ціннісних орієнтацій, інституціональної складової існуючої в країнах, що інтегруються інституціональної системи на інтеграційні процеси	7	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 7. Соціокультурні передумови МЕІ	Робота на лекції	1
2				Практичне заняття	Засвоєння знань про основні складові формування специфічних інституціональних систем; визначення значення та сутності ціннісних регуляторів поведінки суб'єктів господарювання та їх впливу на становлення інституціональних систем господарства країн, країн, що належить до різних соціально-економічних моделей; порівняльний аналіз цінностей і інституціональних систем країн світу	Активна участь в обговоренні питань теми Тести з поточної теми	2 3	
СРС			6	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння основних закономірностей впливу ціннісних орієнтацій суб'єктів господарювання на формування специфічних національних моделей МЕІ	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	3

Продовження табл. 11.2

1	2	3	4	5	6				
Здатність до використання знань про інституціональні процесуальні та регіональні особливості процесів МЕІ в окремих регіонах світу та групах країн для визначення специфіки та перспектив взаємодії з країнами, що в них входять	8	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 8. Інституціональний вимір МЕІ	Робота на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про передумови, особливості, стан, перспективи і проблеми, що породжуються диференціацією інституціональних форм МЕІ в сучасному світі	АУОПТ	2		
		СРС	6			Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння сутнісних уявлень про особливості інституціональних форм МЕІ	Навчальна гра	2
								Есе	5
								Експрес-опитування	1
								Перевірка домашніх завдань	-
	9	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 9. Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)	Робота на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про природно-ресурсний, соціокультурний потенціал, історичні передумови, етапи формування ЄС та НАФТА, сучасний стан інтеграції та перспективами її розвитку	Активна участь в обговоренні питань теми	2		
		СРС	6			Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння знань про особливості розгортання інтеграційного процесу в європейському та північноамериканському регіонах	Економічний диктант	2
								Тести з поточної теми	3
								Перевірка домашніх завдань	-
								Робота на лекції	1
	10	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 10. МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	Робота на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про природно-ресурсний, соціокультурний потенціал, історичні передумови, етапи формування, сучасний стан інтеграції та перспективами її розвитку в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	Активна участь в обговоренні питань теми	2		
		СРС	6			Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння знань про особливості розгортання інтеграційного процесу в регіоні	Тести з поточної теми	3
								Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	3
								Робота на лекції	1
								Активна участь в обговоренні питань теми	2
	11	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 11. Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються та постперехідних економіках (ЛА, ісламські країни, Африка, СНД)	Робота на лекції	1		
			2	Практичне заняття	Засвоєння знань про природно-ресурсний, соціокультурний потенціал, історичні передумови, етапи формування, сучасний стан участі в МЕІ країн, що розвиваються та постперехідних економік	Активна участь в обговоренні питань теми	2		
		СРС	6			Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння знань про особливості розгортання інтеграційного процесу в регіоні	Ділова гра	3
								Колоквіум	11
								Робота на лекції	1
								Активна участь в обговоренні питань теми	2

1	2	3	4	5	6	
		СРС 6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на задану тематику; засвоєння знань про особливості розгортання МЕІ в регіонах, де переважно розташовані відповідні країни	Перевірка домашніх завдань	-
Сесія			ПМК			21
Усього годин		108	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни			100

Таблиця 11.3

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістового модуля		Робота на лекції	Активна участь в обговоренні питань теми	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Економічний диктант	Експрес-опитування	Тести з поточної теми	Есе	Навчальні, ділові ігри	Колоквіуми	Усього
ЗМ 1	ТЕМА 1. Поняття, сутність, ПРП та об'єктивні засади міжнародної економічної інтеграції	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3
	ТЕМА 2. Історія та сучасні напрямки МЕІ	1	2	-	-	1	3	-	-	-	7
	ТЕМА 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції	1	2	3	-	-	-	-	2	-	8
	ТЕМА 4. Теоретичні засади МЕІ	1	2	-	-	1	3	-	-	-	7
	ТЕМА 5. Ефекти МЕІ	1	2	-	2	-	-	-	2	-	7
	ТЕМА 6. Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ	1	2	-	-	1	-	-	-	10	14
ЗМ 2	ТЕМА 7. Соціокультурна складова міжнародної економічної інтеграції	1	2	3	-	-	3	-	-	-	9
	ТЕМА 8. Інституціональний вимір МЕІ	1	2	-	-	1	-	5	2	-	11
	ТЕМА 9. Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)	1	2	-	2	-	3	-	-	-	8
	ТЕМА 10. МЕІ в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	1	2	3	-	-	3	-	-	-	9
	ТЕМА 11. Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються та постперехідних економіках (ЛА, ісламські країни, Африка, СНД)	1	2	-	-	-	-	-	3	11	17
Усього		11	22	9	4	4	15	5	9	21	100

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Робота на лекції	Активна участь в обговоренні питань теми	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Економічний диктант	Експрес-опитування	Тести з поточної теми	Навчальні, ділові ігри	Есе	Колоквіуми	Усього	
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	1	2	-	-	-	-	-	-	3	
	Тема 2	2 тиждень	1	2	-	-	1	3	-	-	7	
	Тема 3	3 тиждень	1	2	3	-	-	-	2	-	8	
	Тема 4	4 тиждень	1	2	-	-	1	3	-	-	7	
	Тема 5.	5 тиждень	1	2	-	2	-	-	2	-	7	
	Тема 6	6 тиждень	1	2	-	-	1	-	-	10	14	
ЗМ 2	Тема 7	7 тиждень	1	2	3	-	-	3	-	-	9	
	Тема 8	8 тиждень	1	2	-	-	1	-	2	5	11	
	Тема 9	9 тиждень	1	2	-	2	-	3	-	-	8	
	Тема 10	10 тиждень	1	2	3	-	-	3	-	-	9	
	Тема 11	11 тиждень	1	2	-	-	-	-	3	-	11	
Усього			11	22	9	4	4	15	9	5	21	100

Таблиця 11.5

**Пояснення
до технологічної карти з навчальної дисципліни
"Міжнародна економічна інтеграція"**

Види, форми поточного контролю*	Вид навчальних занять, під час яких відбувається контроль	Кількість студентів, які одночасно можуть брати участь у контролі	Аудиторний час, що витрачається викладачем на проведення контролю для зазначеної кількості студентів, хвилин
1	2	3	4
Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Практичне заняття	1	3
Економічний диктант	Лекція, практичне заняття	Поток, група	10
Експрес-опитування	Практичне заняття	1	1

1	2	3	4
Тести з поточної теми	Практичне заняття	Група	15
Навчальні ігри	Практичне заняття	Група	12
Ділова гра	Практичне заняття	Група	30
Есе	СРС	Група	0**
Колоквіум	Практичне заняття	Група	60

*Примітка. У видах та формах поточного контролю присутні всі види та форми контролю, які наведені в технологічній карті;

**Примітка. Есе (у даному прикладі) виконується студентом вдома, а викладачем перевіряється в позааудиторний час.

Оцінювання знань під час семінарських і практичних занять має на меті перевірку рівня засвоєння студентом конкретної теми. Об'єктами поточного контролю є:

систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру щодо вивчення та засвоєння програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

рівень виконання студентом завдань для самостійного опрацювання;

рівень виконання студентом модульних завдань.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у ході виконання завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів у аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінку "відмінно" отримують за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді усім п'ятьом зазначеним

критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

У ході оцінювання практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Невиконання будь-якої із вимог є підставою для зниження оцінки викладачем.

Система поточного контролю та оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни подана в табл. 11.6.

Таблиця 11.6

Система поточного контролю і оцінювання знань студентів

№ п/п	Види контролю		Діапазон оцінок		
	Теоретичний модуль	Практичний модуль	Теоретичний модуль	Практичний модуль	Підсумкова оцінка
1. Обов'язкові					
За систематичність і активність роботи в аудиторії					
1.1	Експрес-опитування, участь у семінарах, доповіді, виконання практичних завдань, тести	Мініконтроль, обговорення кейсів, вирішення завдань	0,5 – 3 бали	0,5 – 3 бали	0,5 – 3 бали
За виконання завдань до самостійного опрацювання					
1.2	Перевірка методичного забезпечення розрахунків	Обґрунтованість під час прийняття рішень	0,5 – 2 бали	0,5 – 2 бали	0,5 – 2 бали
За виконання модульних контрольних завдань					
1.3	Перша поточна контрольна робота	Перша поточна контрольна робота	0,5 – 6 балів	0,5 – 6 балів	0,5 – 12 балів
1.4	Друга поточна контрольна робота	Друга поточна контрольна робота	0,5 – 6 балів	0,5 – 7 балів	0,5 – 13 балів
2. Вибіркові					
За виконання індивідуальних завдань на вибір					
2.1	Написання есе за даним сучасних джерел за наданою тематикою		1 – 5 балів	1 – 5 балів	1 – 5 балів
2.2	Доповідь на науковій студентській конференції (участь у конкурсах, олімпіадах)		1 – 5 балів	1 – 5 балів	1 – 5 балів
Підсумкова оцінка модульного контролю розраховується як сума всіх оцінок отриманих студентом протягом семестру					100 балів

Тестовий контроль покликаний закріпити знання студентів, отримані в процесі вивчення тем дисципліни. У ході проведення поточного тестування визначається рівень знань студентів зі знання основних термінів, теоретичних питань навчальної дисципліни, та вміння використовувати отримані знання.

Тестові завдання охоплюють усі теми, що вивчаються в межах навчальної дисципліни та згруповані за кожною темою.

Тестові завдання для поточного контролю знань поділені на три групи. Завдання першої групи покликані сприяти закріпленню студентами основних теоретичних понять дисципліни. Друга група призначена для самоперевірки глибини засвоєння основних положень теми та їх закріплення. Студенту пропонується вибрати *одну* правильну (або неправильну) відповідь із п'яти запропонованих. Оцінка запропонованих тверджень, завдання третьої групи, сприятиме розвитку навичок практичного використання студентами одержаних знань. До завдань додається перелік правильних відповідей. Відповіді на перше й друге завдання пов'язують між собою відповідні поняття. У випадках, коли правильних відповідей на третє завдання чотири, наводиться одна неправильна відповідь.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії: *високий, творчий рівень компетентності* (2,5 – 3 бали) – 90 – 100 % правильних відповідей; *достатній рівень компетентності* (1,5 – 2 бали) – 75 – 89 % правильних відповідей; *середній рівень компетентності* (1 бал) – 59 – 74 % правильних відповідей; *низький рівень компетентності* (0,5 балів) – менше ніж 59 % правильних відповідей (табл. 11.7).

Таблиця 11.7

Критерії оцінювання тестових завдань

% правильних відповідей	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за бальною шкалою ХНЕУ
1	2	3
100	Відмінно	3
96 – 99		3
90 – 95		3
85 – 89		Добре
80 – 84	2,5	
75 – 79	2	
70 – 74	Задовільно	1,5
65 – 69		1

1	2	3
60 – 64		1
35 – 59	Незадовільно	0,5
1 – 34		0

Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється в письмовій формі за відповідними білетами, зміст яких містить питання всіх тем модуля.

Теоретична частина завдання модульного контролю містить: теоретичні питання та тестові завдання закритої та відкритої форм.

Практична частина завдання модульного контролю складається з практичних завдань (ситуацій) різного ступеня складності (стереотипне, діагностичне, евристичне) та інших елементів практичної підготовки.

11.1. Проведення підсумкового заліку

Умовою допуску до заліку є позитивні оцінки з поточного контролю знань.

Залік здійснюється в письмовій формі за білетами. Білет складається з наступних частин: теоретичного питання та практичного завдання.

Приклад залікового білета наведено далі.

Зразок завдань залікового білета

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Напрямок підготовки 6.030601 "Менеджмент". Курс 3. Семестр 5.

Навчальна дисципліна "Міжнародна економічна інтеграція"

1. Стереотипне завдання. На прикладі ЄС та НАФТА покажіть відмінності механізмів управління процесами інтеграції. Чим вони зумовлені?

2. Діагностичне завдання. Яким чином відіб'ється на темпах економічного зростання та еволюції економічних систем створення митного союзу між країною, що спеціалізується на виробництві високотехнологічної продукції та країною, що спеціалізується на виробництві сільгосп-продукції та сировини. Чи можете ви навести реальний приклад такого інтеграційного об'єднання?

Яким чином на результативність інтеграційних процесів може вплинути розмір економік, що інтегруються?

3. Евристичне завдання. Використовуючи основні положення комунікаційної теорії інтеграції, покажіть позитивні та негативні передумови інтеграції країн Східної Європи та Туреччини до ЄС.

4. Розрахункове завдання. До входження в інтеграційний союз країна А імпортувала щорічно 1 млн мобільних телефонів з країни Б, що в інтеграційне об'єднання не входить. В умовах 30 % імпортного тарифу середня ціна телефонів для споживачів становила 50 дол. США. Ціна аналогічних телефонів у країнах-учасницях об'єднання дорівнює 40 дол.

Після приєднання до інтеграційного союзу країна А відмовилась від імпорту телефонів з країни Б і доводить ввіз телефонів з інших країн-учасниць до 1,2 млн.

За допомогою графічної моделі покажіть можливі виграші та програші країн, задіяних у співробітництві та усїєї світової економічної системи.

5. Тестові завдання.

1. До сутнісних характеристик інтеграції, що відрізняють її від інших форм економічної взаємодії країн належать:

- а) усунення обмежень у русі товарів, капіталів, людських ресурсів;
- б) узгодження економічної політики;
- в) розвиток міжнародної спеціалізації й кооперації, переплетення виробничих процесів, структурні зміни в економіці країн-учасниць;
- г) зближення національних законодавств, норм і стандартів; цілеспрямоване регулювання інтеграційного процесу, розвиток міждержавних і наддержавних механізмів управління взаємодією;
- д) глобальний характер просторових масштабів інтеграції.

2. Передумови успіху інтеграційних процесів:

- а) приблизно однаковий рівень економічного розвитку та зрілості ринкової економіки, сумісність господарських механізмів;
- б) наявність спільних кордонів, історично сформованих економічних відносин, взаємодоповнюючих структур;

в) відсутність господарських та інших проблем, які реально стоять перед країнами того або іншого регіону;

г) політична воля держав, наявність країн-лідерів інтеграції;

д) дія "демонстраційного ефекту та "ефекту доміно".

3. До позитивних наслідків інтеграції належать:

а) зростання ємності внутрішніх ринків, ріст сукупного ВВП ІО, купівельної спроможності та зниження цін на товари;

б) ефект масштабу забезпечує можливість поглиблення спеціалізації, зростання ефективності діяльності виробників;

в) зростає конкурентоспроможність виробництва;

г) реструктуризація економіки, згортання неконкурентоздатних виробництв;

д) збільшується обсяг закордонного інвестування, прискорення темпів економічного розвитку.

4. До негативних наслідків інтеграції належать:

а) скорочення бюджетних надходжень унаслідок зменшення обсягу митних зборів;

б) можливе згортання окремих виробництв, зростання безробіття;

в) нерівномірний розподіл економічних вигід і витрат між членами ІО;

г) вільне пересування товарів, послуг, капіталу, робочої сили;

д) ріст взаємозалежності економік, що інтегруються.

5. До основних економічних теорій інтеграцій належать:

а) федералізм;

б) ринкова й ринково-інституційна школи інтеграції;

в) дирижизм;

г) структурна школа;

д) теорії ефективності інтеграційних процесів.

6. Міжнародна інтеграція в теоріях учених структурної школи:

а) служить справі формування держави загального добробуту;

б) є шляхом реалізації рівності шансів для всіх громадян;

в) включає структурні зміни у виробництві, розміщенні факторів і ресурсів виробництва;

г) є результатом формування оптимальної ринкової структури;

д) приватний бізнес визнається суб'єктом міжнародної економіки.

7. Характерними особливостями "дирижизму" є:

а) недовіра до ринкового механізму;

б) погляд на інтеграцію як на процес формування оптимальної ринкової структури;

в) ефективність, раціональність процесу інтеграції забезпечується відмовою держави від втручання в ініціативу міжнародного співробітництва мікроекономічних суб'єктів;

г) головна проблема регіональної інтеграції – оптимальне поєднання національних програм господарської політики із забезпеченням вигод міжнародного співробітництва.

д) наголос на інституціонально-політичному механізмі формування ринкової структури.

8. Переключення попиту й споживання від виробника за межами союзу, з більш низькими витратами, на виробника, з більш високими, але в ІО отримало назву:

а) динамічного ефекту інтеграції;

б) ефекту "відхилення торгових потоків";

в) ефекту "відхилення торгівлі";

г) ефекту "створення торгівлі";

д) статичного ефекту від інтеграції.

9. До негативних динамічних ефектів інтеграції належать:

а) відтік ресурсів із країни на користь більш сильних членів союзу;

б) ефект втрат від збільшення масштабів виробництва, пов'язаний з формуванням занадто великих компаній;

в) витрати більш розвинених членів союзу на "підтягування" менш розвинених економік до середнього рівня;

г) інтенсифікацію перерозподілу надлишкових ресурсів країн–членів інтеграційного союзу;

д) організаційні витрати функціонування союзу можуть зрости.

10. Відповідно до комунікаційної теорії інтеграції у числі економічних і соціально-психологічних умов успішної інтеграції виокремлюються:

а) близькість способу життя, сумісність світоглядних установок і цінностей;

б) одномоментне перетворення міжнародної політичної системи у внутрішню;

в) позитивні очікування і реальне багатобічне розширення можливостей економічних суб'єктів;

г) висока інтенсивність і стабільність зв'язків між суб'єктами, їхня мобільність;

д) стабільність соціальної стратифікації суспільства й передбачуваність поведінки партнерів.

11. До етапів розвитку МЕІ належать:

- а) створення зони вільної торгівлі;
- б) укладання митного союзу;
- в) укладання міжурядової угоди;
- г) укладання економічного, політичного і валютного союзу;
- д) формування спільного ринку.

12. До міжнародних інтеграційних об'єднань належать (4 угруповання):

- а) ОПЕК;
- б) НАФТА;
- в) МЕРКОСУР;
- г) АСЕАН;
- д) АТЕС.

13. Початковий етап інтеграції пов'язаний зі створенням:

- а) економічного союзу;
- б) митного союзу;
- в) вільної економічної зони;
- г) зони вільної торгівлі;
- д) зони спільного підприємництва.

14. До правових режимів ЗЕД належать:

- а) справедливий або недискримінаційний;
- б) режими найбільшого сприяння;
- в) національний режим;
- г) міжнародний;
- д) спеціальний правовий режим.

15. Особливістю інтеграції в межах якого ІО є активне формування "трикутників інтенсивного зростання":

- а) ЄС;
- б) НАФТА;
- в) МЕРКОСУР;
- г) АТЕС;
- д) КАРИКОМ.

Зав. кафедри _____ Викладач _____
(підпис) (підпис)

Відповіді студентів оцінюються за 100-бальною накопичувальною системою згідно з кваліфікаційними вимогами до фахівців напряму

підготовки 6.030601 "Менеджмент". Максимальний бал за перший модульний контроль – 12 – складається із суми балів за кожне завдання. Максимальний бал за 1 й 2 завдання – 1,5 балів. Максимальний бал за 3 завдання – 2 бали. За 4 завдання – 4 бали, тести – 3 бали.

Для оцінювання рівня відповідей студентів використовуються такі критерії:

високий, творчий рівень компетентності (повне, правильне виконання завдання) – відповідь свідчить, що студент впевнено володіє основними поняттями навчальної дисципліни, в процесі його засвоєння використовує як основну, так і додаткову літературу, вміє використовувати отримані знання для аналізу конкретних економічних ситуацій, дає кваліфіковану оцінку економічним явищам і процесам сучасного міжнародного економічного життя, вміє виявляти причини й наслідки найважливіших подій у міжнародних економічних відносинах – *максимальний бал*;

достатній рівень компетентності (у відповіді розкрито основну частину завдання, але є певні неточності) – відповідь свідчить, що студент знає основні поняття дисципліни, вміє використовувати отримані знання для аналізу конкретних економічних ситуацій, у змозі дати оцінку економічним явищам і процесам – *75 % від максимального балу*;

середній рівень компетентності (неповна відповідь, недостатній зв'язок між теоретичною та практичною частинами дисципліни) – відповідь свідчить, що студент знає основні поняття навчальної дисципліни, із певними труднощами використовує отримані знання для аналізу конкретних економічних ситуацій – *50 % від максимального балу*;

низький рівень компетентності (відповідь у вигляді уривчастих речень, окремих фактів, слабо пов'язаних між собою) відповідь свідчить, що студент володіє окремими фрагментами тематики навчальної дисципліни, що становлять лише незначну частину матеріалу дисципліни – *25 % максимального балу*.

Максимальний бал за *2 модульний контроль* – 13 балів за рахунок додаткового балу за тести, що більш складні, оскільки в них припускається включення кількох тестів з першого модуля.

Загальна кількість балів складається з суми балів, отриманих впродовж семестру та за підсумками першого та другого модульного контролю. Мінімальна кількість балів для заліку становить 60.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

12. Рекомендована література**12.1. Основна**

1. Вехи экономической мысли : Т. 6. Международная экономика / под. ред. А. Киреева. – М. : ТЕИС, 2006. – 720 с.
2. Европейская интеграция / под ред. О. Буториной. – М. : ИД "Деловая литература", 2011. – 720 с.
3. Ливенцев Н. Международная экономическая интеграция / Н. Ливенцев. – М. : Экономист, 2006. – 430 с.
4. Липатов В. Международная экономическая интеграция / В. Липатов. – М. : Евразийский открытый институт, 2011. – 150 с.
5. Липов В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини : навчально-практичний посібник / В. Липов. – К. : Професіонал, 2008. – Модуль 1, 368 с. – Модуль 2, 368 с.
6. Липов В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум : навчально-практичн. посібн. / В. Липов. – К. : Професіонал, 2009. – 336 с.
7. Липов В. Міжнародна економіка: структурно-цивілізаційні основи розвитку / В. Липов. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2007. – 208 с.
8. Липов В. Практикум для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни "Міжнародні економічні відносини": тести, практичні та ситуаційні завдання : навчально-практичн. посібн. / В. Липов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 196 с.
9. Лук'яненко Д. Міжнародна економічна інтеграція / Д. Лук'яненко. – К. : ВІПОЛ, 1996. – 420 с.

10. Світова та європейська інтеграція / за ред. проф. Я. Малика. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 165 с.
11. Семак Е. Международная экономическая интеграция : курс лекций / Е. Семак. – Мн. : БГУ, 2007. – 200 с.
12. Семенов К. Международная экономическая интеграция : учеб. пособ. / К. Семенов. – М. : Логос, 2001. – 126 с.
13. Філіпенко А. С. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко. – К. : Знання України, 2004. – 304 с.
14. Хейфец В. Международная интеграция / В. Хейфец, А. Оводенко. – СПб. : СПбГУАП, 2003. – 68 с.
15. Шишков Ю. Теории региональной экономической интеграции / Ю. Шишков. – М. : Мысль, 1978. – 220 с.
16. Шкваря Л. Международная экономическая интеграция в мировом хозяйстве / Л. Шкваря. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 315 с.

12.2. Додаткова

17. Адаптація валютно-фінансових систем ризикових економік до світових інтеграційних процесів. – К. : ІСЕМВ НАН України, 2011. – 214 с.
18. Азиатский многоугольник. Конфликтность и потенциал развития / под. ред. А. Караганова, Т. Бордачева. – М. : ИД ГУ ВШЭ, 2007. – 222 с.
19. Ален Р. Британская промышленная революция в глобальной картине мира / Р. Ален. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 442 с.
20. Альбер М. Капитализм против капитализма / М. Альбер. – СПб. : Экономическая школа, 1998. – 296 с.
21. Арриги Дж. Долгий двадцатый век / Дж. Арриги. – М. : Территория будущего, 2006. – 472 с.
22. Арриги Дж. Адам Смит в Пекине. Что получил в наследство XXI век / Дж. Арриги. – М. : Институт общественного проектирования, 2009. – 456 с.
23. АСЕАН в начале XXI века. Актуальные проблемы и перспективы / под ред. Е. Кобелева. – М. : ИД ФОРУМ, 2010. – 368 с.
24. Африканская интеграция: социально-политическое измерение / отв. ред. Ю. Потемкин. – М. : ИМЭМО, 2003. – 78 с.
25. Бабынина Л. Гибкая интеграция в Европейском Союзе. Теория и практика применения / Л. Бабынина. – М. : ЛКИ, 2012. – 304 с.

26. Байков А. Сравнительная интеграция. Практика и модели интеграции в зарубежной Европе и Тихоокеанской Азии / А. Байков. – М. : Аспект Пресс, 2012. – 256 с.
27. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. XV – XVIII. В 3-х т. / Ф. Бродель. – М. : Прогресс. – Т. 1. – 1986. – 622 с.; Т. 2. – 1988. – 632 с.; Т. 3. – 1992. – 679 с.
28. Бутыркин А. Вертикальная интеграция и вертикальные ограничения в промышленности / А. Бутыркин. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 200 с.
29. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн. – СПб. : Университетская книга, 2001. – 416 с.
30. Винокуров Е. Две евразийские интеграции / Е. Винокуров, А. Либман // Вопросы экономики. – 2013. – № 2. – С. 47–72.
31. Гладій І. Регіоналізація світового ринку: євроінтеграційний аспект / І. Гладій. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 544 с.
32. Голеано Э. Вскрытые вены Латинской Америки / Э. Голеано. – М. : Дело, 2010. – 400 с.
33. Грущинская Н. Особенности развития интеграционных и дезинтеграционных процессов в современном мировом пространстве / Н. Грущинская // Економічний часопис-XXI. – 2010. – № 11–12. – С. 23–26.
34. Гурова И. Региональная торговля на пространстве СНГ: предпосылки для производственной кооперации / И. Гурова, М. Ефремова // Вопросы экономики. – 2012. – № 6. – С. 110–127.
35. Европейский союз в XXI веке: время испытаний. – М. : Весь мир, 2012. – 656 с.
36. Європейський Союз. Словник-довідник / під ред. М. Марченко. – К. : КІС, 2006. – 140 с.
37. Зуев В. Феномен наднационального хозяйственного механизма Европейского Союза / В. Зуев. – М. : ИД ГУ ВШЭ, 2007. – 255 с.
38. Иноземцев В. К воссозданию вестфальской системы: хаос и порядок в международных отношениях / В. К. Иноземцев // МЭиМО. – 2005. – № 8. – С. 11–18; № 9. – С. 3–12.
39. Исламские финансы в современном мире: экономические и правовые аспекты / под ред. Р. Беккина. – М. : УММА, 2004. – 284 с.
40. Кістерський Л. Формування сучасної Європи: стримування та розвиток / Л. Кістерський // Економіка України. – 2015. – № 4. – С. 19–27.
41. Кирдина С. Г. X- и Y-экономики: институциональный анализ / С. Кирдина. – М. : Наука, 2004. – 256 с.

42. Козик В. Теоретичні засади формування валютних союзів в умовах глобалізації: Макроекономічний аспект / В. Козик // Економіка України. – 2005. – № 9. – С. 12–20.
43. Козюк В. Орієнтири фіскальної інтеграції в ЄВС: теорія фіскальних союзів та глобальна фінансова криза / В. Козюк // Економіка України. – 2014. – № 10. – С. 14–31.
44. Костюнина Г. Азиатско-Тихоокеанская интеграция / Г. Костюнина. – М. : РОССПЭН, 2002. – 208 с.
45. Кудрявцева Е. Энергетическая составляющая экономической интеграции стран МЕРКОСУР / Е. Кудрявцева // МЭиМО. – 2008. – № 2. – С. 76–85.
46. Кузнецова О. Устойчивая к неопределенности денежно-кредитная политика в монетарном союзе / О. Кузнецова. – М. : ИД ВШЭ, 2011. – 40 с.
47. Лал Д. Похвала империи / Д. Лал. – М. : Новое издательство, 2010. – 364 с.
48. Либман А. Модели региональной интеграции / А. Либман, Б. Хейфец. – М. : Экономика, 2011. – 333 с.
49. Лузянин С. Шанхайская организация сотрудничества 2013 – 2015. Прогнозы, сценарии и возможности развития / С. Лузянин. – М. : ИДВ РАН, 2013. – 120 с.
50. Льюис Р. Столкновение культур. Путеводитель для всех, кто делает бизнес за границей / Р. Льюис. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 640 с.
51. Мазырин В. КАФТА – новый формат экономического взаимодействия в Восточной Азии / В. Мазырин // МЭиМО. – 2010. – № 11. – С. 50–58.
52. Макогон Ю. Формы и направления межрегионального трансграничного экономического сотрудничества / Ю. Макогон, В. Ляшенко. – Донецк : Юго-Восток, 2003. – 512 с.
53. Минкин Д. Развитие инфраструктуры – вызов для интеграции стран АСЕАН / Д. Минкин // МЭиМО. – 2012. – № 10. – С. 47–54.
54. Михальченко М. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. Михальченко. – К. : Відродження, 2004. – 488 с.
55. Мокій А. Регіонально-секторальна модель зовнішньоекономічної інтеграції: передумови і стратегія реалізації / А. Мокій. – Львів : Коопосвіта, 1999. – 346 с.
56. Мотыль А. Путь империй. Упадок, крах и возрождение имперских государств / А. Мотыль. – М. : МШПИ, 2004. – 248 с.

57. Мясоедов С. Основы кросскультурного менеджмента / С. Мясоедов. – М. : Дело, 2003. – 256 с.
58. Новые производственные системы и региональные аспекты интеграции. – М. : ИНИОН, 2014. – 172 с.
59. Осташко Т. Ризики для сільського господарства від встановлення зони вільної торгівлі з ЄС / Т. Осташко // Економіка України. – 2011. – № 3. – С. 57–69.
60. Пантин В. Внутри- и внешнеполитические факторы интеграции Украины с Россией и ЕС / В. Пантин, В. Лапкин // МЭиМО. – 2012. – № 11. – С. 50–56.
61. Паращевін М. Інтегративна роль релігії: історико-соціологічний нарис / М. Паращевін. – К. : ІС НАНУ, 2004. – 152 с.
62. Перкинс Дж. Исповедь экономического убийцы / Дж Перкинс. – М. : Pretext, 2005. – 319 с.
63. Петренко З. Прикордонні регіони як нова форма міжнародної інтеграції / З. Петренко // Економіка України. – 1999. – № 12. – С. 66–72.
64. Пирожков С. Проблемы реализации транзитного потенциала Украины в контексте расширения ЕС и формирования ЕЭП / С. Пирожков, Д. Прейгер, И. Малярчук // Экономика Украины. – 2005. – № 3. – С. 4–19.
65. Подаляк Н. Могутня Ганза. Комерційний простір, міське життя і дипломатія XII – XVII століть / Н. Подаляк. – К. : TEMPORA, 2009. – 360 с.
66. Потемкина О. Иммиграционная политика ЕС: от Амстердама до Лиссабона / О. Потемкина // МЭиМО. – 2010. – № 4. – С. 42–51.
67. Савельев Є. Європейська інтеграція чи Європеїзація? / Є. Савельев // Журн. європ. економіки. – 2008. – № 1. – С. 3–5.
68. Сіденко В. Політика завершення формування Європейського економічного і валютного союзу: основні тенденції та можливі наслідки для України / В. Сіденко // Економіка України. – 2014. – № 10. – С. 51–66.
69. Соколенко С. Кластери в глобальній економіці / С. Соколенко. – К. : Логос, 2004. – 848 с.
70. Соколов В. Региональная интеграция и внутриотраслевая торговля продукцией машиностроения / В. Соколов // МЭиМО. – 2012. – № 2. – С. 38–49.
71. Соколова З. Успехи и проблемы региональной интеграции зоны франка CFA в Западной и Центральной Африке" / З. Соколова // Экономика Украины. – 2013. – № 7. – С. 66–82.

72. Сото де Э. Иной путь. Экономический ответ терроризму / Э. де Сото. – Челябинск : Социум, 2007. – 302 с.

73. Тоді Ф. Нариси історії Європейського союзу / Ф. Тоді. – К. : АНОД/КІС, 2001. – 142 с.

74. Транскордонне співробітництво як альтернатива новій "залізній завісі" та прикордонним конфліктам. – Ужгород : Карпати, 2007. – 240 с.

75. Трещенков Е. Динамика и факторы европейской интеграции Украины / Е. Трещенков // МЭиМО. – 2013. – № 2. – С. 63–74.

76. Тромпенаарс Ф. Национально-культурные различия в контексте глобального бизнеса / Ф. Тромпенаарс, Ч. Хампден-Тернер. – М. : Попурри, 2004. – 528 с.

77. Трунин П. Исламская финансовая система / П. Трунин, М. Каменских, М. Муфтяхетдинова. – М. : ИЭПП, 2009. – 84 с.

78. Улин Б. Межрегиональная и международная торговля / Б. Улин. – М. : Дело, 2004. – 415 с.

79. Уолес Р. Стратегические альянсы в бизнесе / Р. Уолес. – М. : Добрая книга, 2005. – 288 с.

80. Уорнер М. Виртуальные организации: новая форма ведения бизнеса в XXI веке / М. Уорнер, М. Витцель. – М. : Добрая книга, 2005. – 296 с.

81. Федоровский А. Феномен Чэболь. Государство и крупный бизнес в Республике Корея / А. Федоровский. – М. : Стратегия, 2008. – 320 с.

82. Фукуяма Ф. Доверие / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ, 2004. – 733 с.

83. Хейфец Б. Корпоративная интеграция. Альтернатива для постсоветского пространства / Б. Хейфец, А. Либман. – М. : ЛКИ, 2008. – 160 с.

84. Хофман Л. Україна на шляху в Європу / Л. Хофман, Ф. Мьоллерс. – К. : Фенікс, 2001. – 343 с.

85. Хохлов И. Наднациональность в политике Европейского Союза / И. Хохлов, Е. Сидорова. – М. : Междунар. Отношения, 2014. – 304 с.

86. Цивилизационные модели современности и их исторические корни. – К. : Наукова думка, 2002. – 632 с.

87. Чужиков В. Глобальна регіоналістика / В. Чужиков. – К. : КНЕУ, 2008. – 272 с.

88. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЄС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 50–57; № 4. – С. 56–63.

89. Чужиков В. Регіональні інтеграційні стратегії постсоціалістичних країн Європи : монографія / В. Чужиков. – К. : КНЕУ, 2003. – 297 с.

90. Шерешева М. Межфирменные сети / М. Шерешева. – М. : ТЕИС, 2006. – 320 с.
91. Шифф М. Региональная интеграция и развитие / М. Шифф, Л. Алан Уинтерс. – М. : Весь мир, 2005. – 320 с.
92. Шкваря Л. Интеграционные процессы в Южной Азии: СААРК / Л. Шкваря, А. Бяшарова. – М. : Экон-информ, 2012. – 235 с.
93. Шемятенков В. Европейская интеграция / В. Шемятенков. – М. : Междунар. Отношения, 2003. – 400 с.
94. Шумский Н. Региональные экономические объединения государств Содружества / Н. Шумский // МЭМО. – 2012. – № 3. – С. 52–58.
95. Яковлев Г. Международная кооперация промышленных предприятий / Г. Яковлев, Е. Волкодавова. – Самара : СГЭУ, 2006. – 424 с.
96. Future of CARICOM and Regional Integration // Caricom view. – 2012. – № 12. – 35 p.
97. Hopner M. A New Phase of European Integration: Organised Capitalisms in Post-Ricardian Europe / M. HÖPNER, A. SCHAFFER // West European Politics. – Vol. 33, No. 2. – March 2010. – Pp. 344–368.
98. Krugman P. Geography and trade. – 2nd print. – Leuven : Leuven University Print.
99. Orefice G. Deep integration and production networks: an empirical analysis / Gianluca Orefice, Nadia Rocha // WTO Staff Working Paper ERSD. – 2011. – 35 p.
100. Mongel F. European economic and monetary integration and the optimum currency area theory / F. Mongel // EUROPEAN ECONOMY. Economic Papers. – № 302. – February 2008. – 61 p.
101. The WTO and preferential trade agreements: From co-existence to coherence. World Trade. Report 2011. – Geneva : World Trade Organization. – 256 p.

12.3. Інформаційні ресурси

12.3.1. Державні органи влади

102. Верховна Рада України. – Режим доступу : www.rada.kiev.ua.
103. Державна митна служба України. – Режим доступу : www.customs.gov.ua.
104. Державний комітет статистики. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

105. Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.
106. Центр зовнішньоекономічних зв'язків України. – Режим доступу : www.biz-center.ua.

12.3.2. Міжнародні та міжурядові організації

107. Всесвітній банк. – Режим доступу : www.worldbank.org.
108. Європейська комісія. Сторінка новин. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/news.en.htm>.
109. Євростат. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/en/comm/eurostat>.
110. Інститут міжнародної економіки. – Режим доступу : www.iie.com.
111. Міжнародна торгова палата. – Режим доступу : www.iccwbo.org.
112. Міжнародна фінансова корпорація. – Режим доступу : www.ifc.org.
113. Міжнародний валютний фонд. – Режим доступу : www.imf.org.
114. ОЕСР. – Режим доступу : www.oecd.org.
115. ООН. – Режим доступу : www.un.org.
116. ОПЕК. – Режим доступу : www.opec.org.
117. Світова організація торгівлі. – Режим доступу : www.wto.org.
118. ЮНІДО. – Режим доступу : www.unido.org.
119. ЮНКТАД. – Режим доступу : www.unctal.org.

12.3.3. Інтеграційні об'єднання

120. АСЕАН. – Режим доступу : www.aseansec.org.
121. ЄАВТ. – Режим доступу : www.efta.int.
122. ЄС. – Режим доступу : www.europa.eu.int.
123. КАРИКОМ. – Режим доступу : www.caricom.org.
124. МЕРКОСУР. – Режим доступу : www.mercosur.com.
125. НАФТА. – Режим доступу : www.nafta-sec-lena.org.

12.3.4. Міжнародні економічні видання

126. Аналітичні огляди інвестиційної привабливості країн. – Режим доступу : www.euromoney.com.
127. Business Week. – Access mode : www.businessweek.com.
128. CNN. – Access mode : www.cnn.com.
129. Financial Times. – Access mode : <http://nevs.ft.com/home/us>.

130. Global Macro-economic and Financial Policy Site. – Access mode : www.stern.nyu.edu/globalmacro.
131. The Economist. – Access mode : www.economist.com.
132. The Wall Street Journal. – Access mode : <http://online.wsj.com/public/us>.
133. The Wall Street Journal Index. – Access mode : www.il.proquest/products/pt-product-WSJ.shtml.

12.3.5. Сайти статистичної інформації за окремими країнами

134. Австралія. – Режим доступу : www.abs.gov.au.
135. Австрія. – Режим доступу : www.wifo.ac.at.
136. Аргентина. – Режим доступу : www.indec.mecon.ar/default.hmt.
137. Болгарія. – Режим доступу : www.acad.bg/BulRTD/insi/index.htm.
138. Бразилія. – Режим доступу : www.ibge.gov.br/english.
139. Великобританія. – Режим доступу : www.ons.gov.uk.
140. Великобританія. – Режим доступу : www.bankofengland.co.uk.
141. Данія. – Режим доступу : www.dst.dk.
142. Індонезія. – Режим доступу : www.bps.go.id.
143. Іспанія. – Режим доступу : www.ine.es.
144. Канада. – Режим доступу : www.statcan.ca/start.html.
145. Мексика. – Режим доступу : www.bancxico.org.mx.
146. Німеччина. – Режим доступу : www.statistic-bund.de/e_home.htm.
147. Німеччина. – Режим доступу : www.bundesbank.de/indexe.html.
148. Німеччина. – Режим доступу : www.arbeitsamt.de.
149. Німеччина. – Режим доступу : www.ifo.de.
150. Нова Зеландія. – Режим доступу : www.stats.govt.nz/statsweb.nsf.
151. Норвегія. – Режим доступу : www.ssb.no.
152. Південна Африка. – Режим доступу : www.css.gov.za/default.htm.
153. Південна Корея. – Режим доступу : www.nso.go.kr.
154. Польща. – Режим доступу : www.stsp.gov.pl.
155. Португалія. – Режим доступу : www.ine.pt.

156. Сінгапур. – Режим доступу : www.singstat.gov.sg.
157. Словенія. – Режим доступу : www.sigov.si/zrs/indexe.html.
158. США. – Режим доступу : www.stat-usa.gov.
159. США. – Режим доступу : www.bog.frb.fed.us.
160. США. – Режим доступу : www.census.gov.
161. США. – Режим доступу : www.stats.bls.gov.
162. США. – Режим доступу : www.usda.gov/nass.
163. Туреччина. – Режим доступу : www.die.gov.tr.
164. Угорщина. – Режим доступу : www.ksh.hu.
165. Фінляндія. – Режим доступу : www.stat.fi/sf/home.html.
166. Франція. – Режим доступу : www.insee.fr.
167. Швейцарія. – Режим доступу : www.admin.ch/bfs/findex.htm.
168. Швеція. – Режим доступу : www.scb.se.
169. Японія. – Режим доступу : www.stat.go.jpA.htm.

12.3.6. Бібліотеки

170. Бібліотека Парламенту України. – Режим доступу : www.rada.kiev.ua/library.
171. Ділова бібліотека центру міжнародної торгівлі. – Режим доступу : www.wtcmo.ru/bibl/OObibl.htm.
172. Наукова бібліотека Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. – Режим доступу : www.univ.kiev.ua/eng/search/missing.phtml.
173. Наукова бібліотека Української Києво-Могилянської академії. – Режим доступу : www.ukma.kiev.ua/ukmalib/index.html.
174. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>.
175. Тематичний каталог бібліотеки конгресу США. – Режим доступу : <http://catalog.loc.gov>.
176. Харківська наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.
177. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Режим доступу : www.univer.kharkov.ua/mail/library/.
178. Читацький путівник з періодичної літератури. – Режим доступу : <http://hwwilson.web.com>.

12.4. Методичне забезпечення

179. Липов В. Презентації до тем навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" [Електронний ресурс] / В. Липов. – Режим доступу: <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2849>.

180. Липов В. Література та теми есе з навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" [Електронний ресурс] / В. Липов. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2849>.

181. Липов В. Стереотипні завдання з навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" [Електронний ресурс] / В. Липов. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2849>.

182. Липов В. Діагностичні завдання з навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" [Електронний ресурс] / В. Липов. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2849>.

183. Липов В. Евристичні завдання з навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" [Електронний ресурс] / В. Липов. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2849>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" за Національною рамкою кваліфікацій України

78

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади МЕІ					
Тема 1. Поняття, сутність, природно-ресурсний потенціал та об'єктивні засади міжнародної економічної інтеграції					
Розуміння змісту та розмежування основних складових МЕІ, впливу на її протікання ПРП, розуміння особливостей розгортання МЕІ на сучасному історичному етапі	Сутність міжнародної економіки та основні форми міжнародної економічної взаємодії	Знання про сутність МЕІ, основні її складові, просторовий, інституціональний та процесуальний зрізи, та загальні чинники, що визначають її специфіку	Аналізу основних понятійних компонентів, що характеризують відмінні складові МЕІ та зумовлюють специфіку її протікання в конкретних ситуаціях	Здатність презентувати власне бачення сутності та основних категорій МЕІ	Відповідальність за ідентифікацію ключових компонентів МЕІ
Тема 2. Історія та сучасні напрями МЕІ					
Визначення основних історичних форм МЕІ та особливостей її розгортання в процесі індустріалізації та становлення постіндустріальної економіки	Історія економічного розвитку, промислової революції та становлення сучасної економіки	Знання основних історичних форм інтеграції, специфіки впливу на неї процесів глобальної індустріалізації та неоіндустріалізації (процесуальна інтеграція)	Аналізу переваг та недоліків окремих історичних форм інтеграції, наслідків та загроз сучасного етапу еволюції виробничого сектору світової економіки	Здатність презентувати можливості та обмеження окремих історичних форм інтеграції	Відповідальність за точність і коректність прийняття рішень щодо врахування специфіки та форми інтеграції, що впливає на характер поведінки потенційного партнера

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Рівні міжнародної регіональної економічної інтеграції					
Визначення специфіки окремих рівнів МЕІ та їх впливу на можливість налагодження міжнародного співробітництва	Розуміння відмінностей різних форм міжнародної економічної взаємодії	Знання особливостей таких рівнів МЕІ, як преференційний союз, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, розуміння змісту та специфіки гнучкої інтеграції	Здійснювати аналіз специфіки окремих рівнів МЕІ та їх впливу на можливість, форми, інструменти міжнародного співробітництва з іноземними партнерами	Здатність презентувати результати порівняльного дослідження особливостей окремих рівнів МЕІ, їх потенційних переваг і недоліків їх використання	Самостійно приймати ефективні рішення щодо вибору форм і інструментів взаємодії з іноземними партнерами з урахуванням особливостей діючого рівню регіональної МЕІ
Тема 4. Теоретичні концепції міжнародної регіональної інтеграції					
Виявлення і використання можливостей аналізу потенціалу міжнародної взаємодії, що надають різні теоретичні концепції МЕІ	Розуміння відмінностей аналізу політичної та економічної складових міжнародної взаємодії, нормативного та позитивного підходу в економічній теорії	Знання про відмінності теоретичних концепцій МЕІ, їх науково-практичний потенціал та обмеження застосування	Вміння та навички аналізу, критичного оцінювання та використання можливостей різних теорій МЕІ для визначення переваг, обмежень, шляхів найбільш ефективної інтеграції конкретного підприємства в міжнародну економіку	Вміння пояснити теоретичне підґрунтя визначення засад окремих напрямків, форм, інструментів МЕІ	Самостійність у визначенні на основі теоретичних концепцій МЕІ особливостей міжнародної економічної взаємодії підприємства
Тема 5. Ефекти МЕІ					
Виявлення та використання ефектів, що породжуються процесами міжнародної економічної інтеграції	Основи мікро- та макроекономічного аналізу, графічний аналіз	Знання про особливості статичних та динамічних ефектів, що породжуються процесами МЕІ, засади їх графічного аналізу	Вміння і навички виявлення впливу МЕІ на стан національної економіки, позитивні та негативні ефекти інтеграції	Здатність презентувати результати дослідження наслідків МЕІ	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку МЕІ, відповідати за коректність та адекватність запропонованих рішень
Тема 6. Аналіз економічних наслідків різних форм МЕІ					
Здатність прогнозувати потенційні наслідки МЕІ та їх вплив на можливість та обмеження, що виникають для конкретних підприємств	Основи мікро- та макроекономічного аналізу	Знання про теоретичні підстави і методологічні підходи, які можуть бути застосовані для дослідження наслідків різних рівнів та форм МЕІ	Вміння та навички аналізу впливу різних рівнів та форм МЕІ на створення потенціалу та обмежень міжнародної економічної взаємодії суб'єктів господарювання	Здатність презентувати результати визначення потенціальних можливостей та загроз діяльності підприємства	Приймати рішення на підставі аналізу природи та передумов виникнення позитивних та негативних наслідків МЕІ для конкретного підприємства

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

08

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. Інституціональний, регіональний та процесуальний зрізи MEI					
Тема 7. Соціокультурні передумови MEI					
Здатність виявляти механізми впливу особливостей національних культур господарювання на процеси MEI	Розуміння сутності культури та її складових, що впливають на поведінку суб'єктів господарювання	Знання про глобальні дослідження соціальних орієнтацій ціннісних систем та вплив останніх на інтеграційні процеси, MEI зокрема	Враховувати в процесі MEI специфіку національної культури господарювання	Здатність пояснювати передумови та механізми врахування специфіки національних культур у процесі MEI	Приймати ефективні управлінські рішення відповідно до розуміння особливостей впливу національних культур господарювання
Тема 8. Інституціональний вимір MEI					
Визначати складові інституціонального середовища MEI та їх вплив на протікання інтеграційних процесів, можливості та обмеження які воно накладає на діяльність економічних суб'єктів	Розуміння сутності інституту, знання основних складових інституціонального устрою суспільства	Знання про роль і місце в MEI окремих складових інституціональної архітекtonіки, специфічні інституціональні елементи MEI, ланцюжки доданої вартості та інші форми процесуальної інтеграції, інституціональні моделі MEI	Уміння та навички аналізу витоків специфіки інституціональної архітекtonіки окремих країн та їх груп і визначення на цій підставі найбільш ефективних інституціональних форм MEI	Здатність пояснювати специфічні особливості окремих форм і напрямів інституціонального забезпечення MEI	Приймати рішення відносно врахування і використання в ЗЕД можливостей та обмежень що формує специфіка інституціонального забезпечення MEI та окремих її моделях
Тема 9. Інтеграційні процеси в країнах ядра світсистеми (ЄС, НАФТА)					
Виявлення рушійних сил та специфічних особливостей інтеграційної взаємодії з країнами ядра світсистеми	Розуміння об'єктивних передумов диференціації країн світу за економічним потенціалом. Знання країн Заходу	Знання про особливості протікання інтеграційних процесів в країнах ядра світсистеми, вигоди та загрози, що може сформувані інтеграційна взаємодія з ними	Уміння та навички аналізу витоків, особливостей MEI між країнами групи та визначення переваг та загроз інтеграції з ними	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо висвітлення інтеграційної політики підприємства відносно країн ядра світсистеми	Відповідальність за вибір найбільш адекватного можливостям підприємства сценарію MEI
Тема 10. MEI в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні					
Виявлення рушійних сил та специфічних особливостей інтеграційної взаємодії з країнами АТР (переважно протопериферією світсистеми)	Розуміння об'єктивних передумов диференціації країн світу за економічним потенціалом, країни Сходу	Знання про особливості протікання інтеграційних процесів в країнах протопериферії світсистеми, вигоди та загрози, що може сформувані інтеграційна взаємодія з ними	Уміння та навички аналізу витоків, особливостей MEI між країнами групи та визначення переваг та загроз інтеграції з ними	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо висвітлення інтеграційної політики підприємства відносно країн протопериферії світсистеми	Відповідальність за вибір найбільш адекватного можливостям підприємства сценарію MEI

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 11. Специфіка інтеграційних процесів у країнах, що розвиваються, та постперехідних економіках					
Виявлення рушійних сил та специфічних особливостей інтеграційної взаємодії з країнами, що розвиваються та постперехідними країнами СНД (переважно периферія та, частково, протопериферія світсистеми)	Розуміння об'єктивних передумов диференціації країн світу за економічним потенціалом, країни пізньої модернізації, та пострадянські країни – колишні республіки СРСР, Україна зокрема	Знання про особливості протікання інтеграційних процесів у країнах периферії світсистеми, вигоди та загрози, що може сформувати інтеграційна взаємодія з ними	Уміння та навички аналізу витоків, особливостей МЕІ між країнами групи та визначення переваг та загроз інтеграції з ними	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо висвітлення інтеграційної політики підприємства відносно країн периферії світсистеми, пострадянських країн	Відповідальність за вибір найбільш адекватного можливостям підприємства сценарію МЕІ

Зразок оформлення титульної сторінки ІЗ

Міністерство освіти та науки України
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Кафедра міжнародної економіки
та менеджменту ЗЕД

Індивідуальне завдання

на тему: _____

Виконавець:
Студент(ка) ____ групи
спеціальності _____

Науковий керівник:
(вчений ступінь, звання)

Зразок оформлення змісту ІЗ на тему:
**"Економіка промислово розвинених країн світу.
 Загальне та особливе"**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СПІЛЬНІ РИСИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗВИНУТИХ КРАЇН	6
1.1. Інституційний устрій та господарчий механізм	7
1.2. Розвинена матеріально-технічна база економіки	9
1.3. Високий рівень економічного розвитку	11
1.4. Соціально-економічна зрілість	12
1.5. Уособлення індивіду як основа громадянського суспільства	13
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ МОДЕЛІ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН ТА ЧИННИКИ ЇХ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ	14
2.1. Ліберальна англо-американська модель	14
2.2. Демократичний (європейський) корпоративізм	15
2.3. Конфуціанський (ієрархічний) корпоративізм	17
2.4. Чинники формування СЕМ	18
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЗЕД РОЗВИНУТИХ КРАЇН	20
3.1. Відкритість економіки	20
3.2. Пріоритет портфельних інвестицій	22
3.3. Значна імміграція робочої сили	23
3.4. Провідна роль у міжнародній фінансовій сфері	24
РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ СЕМ США ТА ЯПОНІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ХАРАКТЕР МЕВ З УКРАЇНОЮ	25
4.1. Природні та соціокультурні чинники й історична зумовленість формування економік	25
4.2. Особливості соціально-економічних моделей	27
4.3. Виробничі галузі економіки	28
4.4. Невиробнича сфера	30
4.5. Місце та роль у світовому господарстві	31
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	34
ДОДАТКИ	35

Картка завдання та контролю за ходом виконання ІЗ

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Кафедра міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД

Картка

завдання та контролю за ходом виконання індивідуального завдання

1. Прізвище та ініціали студента _____
2. Факультет _____
3. Спеціальність _____
4. Курс, група _____
5. Форма навчання _____
6. Номер залікової книжки _____
7. Номер та назва теми ІЗ _____

	За планом	Фактично
Дата погодження теми з науковим керівником		
Дата затвердження плану ІЗ		
Дата подання ІЗ на рецензування		
Дата захисту роботи		

8. Тему, план і строки роботи прийняв до виконання _____
(підпис студента)

9. Науковий керівник _____
(прізвище та підпис)

Приклад рецензії

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
Кафедра міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД

РЕЦЕНЗІЯ НА ІЗ

Студента _____ факультету Спеціальність _____
Курс _____ Група _____ Залікова книжка № _____
П.І.Б. _____
Дисципліна _____
Тема ІЗ _____

Дата захисту _____

Рецензенти _____

(вчене звання, П.І.Б.)

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

Підписи рецензентів _____

Відмітка про усунення недоліків _____

Оцінка _____

Підписи членів комісії _____

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	10
4. Структура навчальної дисципліни.....	17
5. Плани семінарських занять	19
6. Індивідуальне завдання.....	24
6.1. Тематика ІЗ та есе з навчальної дисципліни	25
6.2. Рекомендації з виконання ІЗ.....	28
7. Самостійна робота студентів	32
7.1. Загальні положення	32
7.2. Питання для самостійного опрацювання.....	34
8. Контрольні запитання для самодіагностики	36
9. Індивідуально-консультативна робота	46
10. Методи навчання	46
11. Методи контролю	51
11.1. Проведення підсумкового заліку	61
12. Рекомендована література.....	67
12.1. Основна	67
12.2. Додаткова	68
12.3. Інформаційні ресурси.....	73
12.3.1. Державні органи влади	73
12.3.2. Міжнародні та міжурядові організації	74
12.3.3. Інтеграційні об'єднання.....	74
12.3.4. Міжнародні економічні видання.....	74
12.3.5. Сайти статистичної інформації за окремими країнами	75
12.3.6. Бібліотеки	76
12.4. Методичне забезпечення	77
Додатки.....	78

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
усіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач **Липов** Володимир Валентинович

Відповідальний за випуск *Стахорська С. І.*

Редактор *Ковальчук М. А.*

Коректор *Анацька О. В.*

План 2016 р. Поз. № 223 ЕВ. Обсяг 87 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*